
JURIDISCHE TOOLKIT

© ANTONIO GOMEZ GARCIA

Move

Voorbij detentie van migranten
Pour en finir avec la détention des migrant·e·s

INHOUDSTAFEL

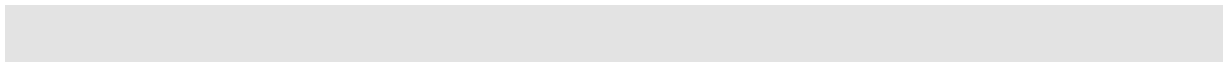

1	Verschillende instellingen en hun werking.....	8
1.1	Dienst vreemdelingenzaken – L'Office des étrangers.....	8
1.2	Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen	8
1.3	Raad voor vreemdelingenbetwistingen – Le Conseil du contentieux des étrangers (CCE) 9	
1.4	Raad van State – Conseil d'Etat.....	9
1.5	Fedasil	10
1.6	Belgische ambassades en consulaten	10
2	Internationaalrechtelijke kader.....	10
3	Europeesrechtelijk kader	11
3.1	EVRM	11
3.1.1	Artikel 3 EVRM	11
3.1.2	Artikel 5 EVRM	12
3.1.3	Artikel 8 EVRM	12
3.1.4	Artikel 13 EVRM.....	13
3.2	Handvest van de grondrechten van de Europese Unie	13
3.3	Terugkeerrichtlijn.....	13
4	Juridische gronden voor vrijheidsberoving.....	14
4.1	Een persoon met irregulier verblijf.....	15
4.2	Een persoon doet een verzoek om internationale bescherming.....	15
4.2.1	Onderzoek verantwoordelijke lidstaat op basis van Dublin III Verordening (zie hieronder)	15
4.2.2	Overdracht verantwoordelijke lidstaat op basis van Dublin III Verordening (zie hieronder)	15
4.2.3	Asielaanvraag aan de grens (buiten Dublin).....	15
4.2.4	Bedreiging voor openbare orde/nationale veiligheid.....	15
5	Een persoon wordt vastgehouden aan de grens	16
5.1.1	Terugdrijving aan de grens of refoulement.....	16
5.1.2	Een verzoek om internationale bescherming.....	16
6	Beroepsmogelijkheden tegen vrijheidsberoving.....	17
6.1	Raadkamer.....	17
6.1.1	Modaliteiten en termijnen omtrent het beroep	17

6.1.2	Welke rechtbank is bevoegd?.....	17
6.1.3	Draagwijdte van de controle van de RK.....	17
6.1.4	Opschortende werking?.....	17
6.2	Kamer van inbeschuldigingstelling.....	18
6.2.1	Modaliteiten en termijnen omtrent het beroep.....	18
6.2.2	Reikwijdte van de controle van de KI.....	18
6.2.3	Opschortende werking?.....	18
6.3	Hof van Cassatie.....	19
6.4	Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.....	19
6.4.1	Modaliteiten en termijn omtrent het beroep.....	19
6.4.2	Cassatieberoep bij de Raad van State.....	20
6.5	Europese Hof voor de rechten van de Mens (EHRM).....	20
7	Duur van de opsluiting.....	20
7.1	Algemeen principe.....	20
7.2	Uitzonderingen (=verlengingen) mogelijk.....	21
7.3	Nieuwe termijn bij verzet repatriëring.....	21
7.4	Bijzondere gevallen.....	22
7.4.1	Termijn voor verzoekers internationale bescherming (VIB) op het grondgebied	22
7.4.2	Termijn voor asielzoekers op het grondgebied in het kader van Dublin.....	22
7.4.3	Termijn voor vreemdelingen aan de grens.....	22
8	Verloop van de asielprocedure in detentie.....	23
8.1	Indiening van het verzoek tot internationale bescherming.....	23
8.1.1	Indiening aan de grens.....	23
8.1.2	Indiening op het grondgebied.....	24
8.1.3	Indiening in het gesloten centra.....	24
8.2	Eerste interview bij DVZ.....	25
8.3	Dublinverordening.....	25
8.3.1	Basicriteria voor het bepalen van de verantwoordelijke lidstaat.....	25
8.3.2	Uitzonderingen op de regels voor het bepalen van de verantwoordelijke lidstaat	26
8.3.3	Vasthouding in het kader van de Dublin-procedure.....	27
8.4	Behandeling van een eerste VIB voor het CGVS.....	28
8.4.1	Prioritaire en versnelde procedure.....	28
8.4.2	Asielprocedure aan de grens.....	29

8.4.3	Gehoor CGVS.....	29
8.4.4	Beslissing van het CGVS	29
8.5	Behandeling van een volgend verzoek.....	30
8.5.1	Indiening van het volgend verzoek.....	30
8.5.2	Gehoor CGVS.....	30
8.6	Beroep RvV	30
8.6.1	Beroepstermijnen	31
8.6.2	Opschortend beroep.....	31
8.6.3	Behandelingstermijnen bij de RvV	32
9	Inreisverbod	32
9.1	Begrip	32
9.2	Duur van het inreisverbod	33
9.3	Beroep aantekenen	33
9.4	Mogelijkheid tot opheffing	34
10	Reglementering inzake de bewoning van het gesloten centrum	35
10.1	Individuele rechten van de gedetineerde	35
10.2	Taak/opdracht van het personeel in het gesloten centrum.....	36
10.3	Verschillende soorten bijstand.....	36
10.3.1	Medische verzorging.....	36
10.3.2	Juridische bijstand.....	37
10.3.3	Sociale verzorging	38
10.3.4	Ontspanning voor en algemene ontwikkeling van de bewoners.....	38
10.4	De fouillering	38
10.5	Leefregels in het gesloten centrum.....	39
10.5.1	Regels bij aankomst (art. 10-17).....	39
10.5.2	Regels tijdens het verblijf.....	39
10.6	Mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie.....	40
10.7	Bezoekrecht.....	41
10.7.1	Bezoek aan de gedetineerden (art. 28/1 – 37).....	41
10.7.2	Bezoek aan het centrum (art. 38-45).....	42
10.8	Tuchtrechtelijk kader	42
10.8.1	Verplichtingen van gedetineerden.....	42
10.8.2	Strafbare feiten	43
10.8.3	Sancties of "maatregelen van bevel" (art. 97 tot 103)	43
10.8.4	Dwangmaatregelen (art.104)	44

10.8.5	Uitzondering op het groepsregime (art.84).....	44
10.8.6	Overdracht (art.105).....	45
11	Opsluiting van minderjarigen.....	45
11.1	Belang van het kind.....	45
11.2	NBMV.....	45
11.3	Gezinnen met minderjarige kinderen.....	46
11.3.1	Algemeen.....	46
11.3.2	Cascadesysteem.....	46
11.3.3	Open terugkeewoningen.....	47
12	Bescherming van het gezinsleven.....	47
12.1	Erkenning van vaderschapsband.....	47
12.2	Gezinsherenigingsaanvraag vanuit gesloten centrum.....	48
12.2.1	Enkel GH met EU-burgers of Belgische onderdaan.....	48
12.2.2	Verloop van de procedure.....	48
12.2.3	Aanvraag indienen.....	49
12.2.4	Weigering van indiening van de aanvraag.....	50
12.2.5	Invloed van een inreisverbod.....	50

INLEIDING

In 2021 publiceerde de coalitie Move een “Juridische Toolkit” als onderdeel van een gezamenlijk project met JRS Belgium. Deze toolkit heeft als doel een overzicht te bieden van alle pertinente reglementering op het gebied van detentie en verwijdering van vreemdelingen.

De juridische toolkit is bedoeld voor bezoekers, advocaten, juristen, sociale medewerkers en migratieambtenaren die door hun werk in aanraking komen met vreemdelingen die in detentie worden geplaatst en die te maken krijgen met juridische vraagstukken over deze detentie.

APPENDIX

BGV	Bevel om het grondgebied te verlaten
CGVS	Commissariaat voor Vluchtelingen en Staatlozen
DVZ	Dienst Vreemdelingenzaken
EHRM	Europees Hof voor de rechten van de mens
EVRM	Europees Verdrag voor de rechten van de Mens
EU	Europese Unie
EZA	Extra Zorg en Aandacht
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling
RK	Raadkamer
RVV	Raad voor Vreemdelingenbetwistingen
Sw.	Strafwetboek
UDN	Uiterst dringend noodzakelijkheid
UVRM	Universele Verklaring voor de rechten van de Mens
VN	Verenigde Naties
Vw	Vreemdelingenwet

1 VERSCHILLENDE INSTELLINGEN EN HUN WERKING

1.1 Dienst vreemdelingenzaken – L’Office des étrangers

Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) is een aparte overheidsdienst die uitgebreide bevoegdheden uitoefent inzake migratie van niet-Belgen en die de migratiestromen in België probeert te beheersen. DVZ moet het beleid uitvoeren van de Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, die zelf ressorteert onder de Minister van Binnenlandse Zaken.

DVZ handhaaft daarnaast ook de verblijfsreglementering. Zo zorgt ze ervoor dat de wet van 15 december 1980 en het Koninklijk Besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen correct worden toegepast. Ze is verantwoordelijk voor de behandeling van verblijfsaanvragen (kort verblijf en lang verblijf). Ze beslist ook over het opsluiten van vreemdelingen zonder verblijfsrechten in gesloten centra, de vrijwillige terugkeer of uitzetting van personen die illegaal in het land verblijven, de strijd tegen schijnhuwelijken en schijnwettelijke samenwoning, de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel,...

In het kader van een asielprocedure is haar bevoegdheid beperkt tot de volgende taken:

- registreren van het verzoek om internationale bescherming of van een volgend (tweede, derde, ...) verzoek ;
- beslissen of België al dan niet het verantwoordelijk land is voor het onderzoek van het asielaanvraag (Zie Dublin III Verordening) ;
- verhoor over identiteit, herkomst en reisweg ;
- invullen van de vragenlijst ;
- akte nemen van keuze van woonplaats ;
- nemen van vingerafdrukken ;

DVZ behandelt dus niet zelf het verzoek tot internationale bescherming en neemt ook geen beslissing of er een vluchtelingenstatus of een subsidiaire bescherming moet toegekend worden aan een verzoeker.

1.2 Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen

Het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (CGVS) is een federale onafhankelijke administratie die verzoeken behandelt van vreemdelingen die een verzoek om internationale bescherming indienen.¹ Dit kunnen enerzijds vreemdelingen zijn die een gegronde vrees voor vervolging hebben in de zin van het Vluchtelingenverdrag van Genève (vluchtelingenstatus). Anderzijds kunnen dit vreemdelingen zijn die een reëel risico lopen op ernstige schade bij terugkeer naar hun land van herkomst (subsidiaire beschermingsstatus).

---

¹ <https://www.cgvs.be/nl/over-cgvs>

Elk verzoek om internationale bescherming moet nauwkeurig worden onderzocht overeenkomstig de internationale, Europese en Belgische regelgeving, waarbij elke specifieke asielcontext in aanmerking moet worden genomen².

Elke beslissing moet bovendien worden genomen in volle onafhankelijkheid (art. 57/2 Vw.) en met naleving van het beroepsgeheim (art. 458 Sw.).

1.3 Raad voor vreemdelingenbetwistingen – Le Conseil du contentieux des étrangers (CCE)

De Raad voor Vreemdelingenbetwistingen is een onafhankelijke administratieve rechtbank.³

De Raad is als enige bevoegd om uitspraak te doen over:

- beroepen tot erkenning van de hoedanigheid van vluchteling of tot toekenning van de subsidiaire beschermingsstatus (volle rechtsmacht bevoegdheid) ;
- schorsing- en annulatieberoepen ingediend tegen individuele beslissingen genomen met toepassing van de wetten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (annulatiebevoegdheid) ;

Wat is het verschil tussen volle rechtsmacht en annulatiebevoegdheid ?

Bij volle rechtsmacht onderwerpt de Raad het geschil in zijn geheel aan een nieuw onderzoek en spreekt ze zich uit over de behoefte aan internationale bescherming. De Raad heeft dus de bevoegdheid om de beslissing van het CGVS te hervormen (door de vluchtelingenstatus of subsidiaire bescherming te verlenen), te vernietigen (en het dossier terug te zenden naar het CGVS) of te bevestigen. In haar “annulatiebevoegdheid” beperkt de Raad het onderzoek van het beroep tot de wettigheid van de bestreden beslissing. De Raad kan een beslissing vernietigen wegens overtreding van wezenlijke vormvoorschriften, op straffe van nietigheid, machtsoverschrijding of misbruik van bevoegdheid. Hier is de Raad zelfs niet bevoegd om een verblijfsrecht toe te kennen. Bovendien mag ze documenten die na de bestreden beslissing ter kennis gebracht werden van de administratie niet in aanmerking nemen.

1.4 Raad van State – Conseil d’Etat

Na een onsuccesvol beroep bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, kan een vreemdeling nog steeds een cassatieberoep indienen binnen de dertig dagen bij de Raad van State.⁴ De Raad

² <https://www.cgvs.be/nl/over-cgvs>

³ <https://www.ibz.be/nl/raad-voor-vreemdelingenbetwistingen>

⁴ <https://www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/beroepsprocedures/cassatieberoep-bij-de-raad-van-state>

van State zal onderzoeken of het arrest van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen wettelijk tot stand is gekomen. De rol van de Raad van State is in vreemdelingenzaken dus beperkt tot een wettigheidscontrole. Er is nooit sprake van een beroep in volle rechtsmacht zoals bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

1.5 Fedasil

Het Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers (Fedasil) staat in voor de opvang van verzoekers tot internationale bescherming en verzekert de kwaliteit en conformiteit binnen de verschillende opvangstructuren.⁵

Fedasil coördineert ook de organisatie van vrijwillige terugkeer naar de herkomstlanden.⁶

1.6 Belgische ambassades en consulaten

De Belgische ambassades en consulaten in het buitenland zijn verantwoordelijk voor het ontvangen van visumaanvragen (kort of lang verblijf) om naar België te komen. De verklaringen en documenten omtrent een visumaanvraag worden dan meegegeed aan DVZ die een beslissing daaromtrent zal nemen. Diezelfde ambassades zijn ook bevoegd om de “laissez-passer” af te leveren, die noodzakelijk zijn om een vreemdeling terug naar land van herkomst te kunnen uitwijzen.

2 INTERNATIONAALRECHTELIJKE KADER

Op het niveau van de Verenigde Naties (VN) zijn er verschillende instrumenten die betrekking hebben op de grondrechten van vreemdelingen in detentie.

In 1948 heeft de VN de **Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM)** als besluit aangenomen. De UVRM is niet bindend maar vormt de basis voor mensenrechteninstrumenten van de VN en regionale organisaties zoals de Raad van Europa, de Organisatie van Amerikaanse Staten en de Afrikaanse Unie. Artikel 14 voorziet in het recht om asiel aan te vragen: “Een ieder heeft het recht om in andere landen asiel te zoeken en te genieten tegen vervolging.”. Het recht op gezinshereniging wordt ook erkend (artikel 16).

In 1951 werd het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen aangenomen (**Vluchtelingenverdrag**). Het Verdrag bepaalt dat een ‘vluchteling’ iemand is die een ‘gegronde vrees’ heeft voor vervolging op grond van ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde maatschappelijke groep, en die in het herkomstland geen bescherming krijgt. Ook vallen onder de definitie: mensen zonder nationaliteit (staatlozen) die vanwege die angst niet kunnen terugkeren naar het land waar ze eerder verbleven.

---

⁵ <https://www.fedasil.be/nl>

⁶ <https://www.fedasil.be/nl>

Het beginsel van non-refoulement krachtens het Verdrag verbiedt dat mensen teruggestuurd worden naar plaatsen waar de omstandigheden zo zijn dat hun leven of vrijheid bedreigd worden op basis van de gronden hierboven vermeld.

Het **Verdrag van 19 december 1966 inzake Burgerrechten en Politieke rechten** (BUPO-Verdrag) bevat een verbod op willekeurige arrestatie en detentie (artikel 9) en voorziet uitdrukkelijk in het recht het land te verlaten en terug te keren (artikelen 12 & 13).

Naast deze verdragen zijn er verschillende verdragen die specifieke aandacht besteden aan een groep mensen of aan een bepaald recht, zoals bijvoorbeeld het Verdrag van 10 december 1984 tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (**Verdrag tegen foltering**) of het Verdrag over de Rechten van het Kind' (**Kinderrechtenverdrag**) die op 20 november 1988 werd aangenomen.

3 EUROPEESRECHTELIJK KADER

3.1 EVRM

Het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) is een Europees verdrag aangenomen binnen de Raad van Europa. Het toezicht op de naleving van het EVRM ligt bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM).

Vreemdelingen zullen zich voornamelijk beroepen op artikelen 3, 5, 8 en 13 van het EVRM. Deze bepalingen hebben trouwens ook uitgebreide rechtspraak van het EHRM voortgebracht op verschillende belangrijke migratievraagstukken. Bij elke verwijderingsmaatregel genomen door DVZ moet er rekening worden gehouden met de hierin bevatte grondrechten. Wel moet erop gewezen worden dat, krachtens het EVRM, de lidstaten van de Raad van Europa het recht hebben om de binnenkomst, het verblijf en de uitzetting van vreemdelingen te controleren.

3.1.1 Artikel 3 EVRM

Artikel 3 EVRM bevat het verbod op foltering: *“Niemand mag worden onderworpen aan folteringen of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen.”*

Het verbod op foltering in artikel 3 van het EVRM is **absoluut**. Personen die in hun land van bestemming een reël risico lopen op blootstelling aan een behandeling die in strijd is met artikel 3 mogen niet worden teruggestuurd, ongeacht hun gedrag of hoe ernstig de aanklachten tegen hen zijn.

In zaken die betrekking hebben op artikel 3 van het EVRM dienen er **zwaarwegende gronden** zijn om aan te nemen dat de persoon die wordt verwijderd een reël risico loopt op blootstelling aan folteringen of andere vormen van mishandeling die in deze bepaling worden verboden. DVZ dient dit risico te onderzoeken vooraleer een verwijderingsbeslissing te nemen.

3.1.2 Artikel 5 EVRM

Artikel 5 EVRM bevat een algemeen recht op vrijheid. Er zijn wel uitzonderingen opgenomen in het artikel. Een van deze uitzonderingen is artikel 5, 1e lid, f EVRM dat luidt als volgt: *“in het geval van rechtmatige arrestatie of detentie van een persoon teneinde hem te beletten op onrechtmatige wijze het land binnen te komen, of van een persoon waartegen een uitwijzings- of uitleveringsprocedure hangende is.”*

Opsluiting van een persoon in het kader van migratie is enkel in twee gevallen mogelijk: eerst en vooral om te beletten dat een persoon op onrechtmatige wijze het land binnenkomt. Een tweede mogelijkheid: in het kader van een verwijderingsprocedure.

In het kader van een verwijderingsprocedure is de rechtspraak van het EHRM niet echt vooruitstrevend. Zo eist artikel 5, 1^e lid, f EVRM niet dat bewaring redelijkerwijs noodzakelijk wordt geacht, bijvoorbeeld om te voorkomen dat het individu een overtreding begaat, vlucht of onderduikt. In dit verband biedt dit artikel een lager beschermingsniveau. Het enige dat onder f) vereist is, is dat *“actie wordt ondernomen met het oog op uitzetting of uitlevering”*. Het is wel nog steeds mogelijk dat de nationale wetgeving, in tegenstelling tot de rechtspraak van het EHRM, een toets van de redelijke noodzaak van detentie vereist.⁷

In de situatie waarbij een kind betrokken is, luidt de rechtspraak van het Hof anders. Het ontnemen van vrijheid moet in dit geval noodzakelijk zijn om het nagestreefde doel te bereiken, namelijk de verwijdering van het hele gezin veilig te stellen.⁸

Het Hof houdt ook rekening met de specifieke situatie van de gedetineerde personen en eventuele bijzondere kwetsbaarheid (zoals gezondheid of leeftijd) die hun detentie ongepast kan maken.⁹

3.1.3 Artikel 8 EVRM

Artikel 8 EVRM bevat het volgende:

“Een ieder heeft recht op eerbiediging van zijn privéleven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan met betrekking tot de uitoefening van dit recht dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving nodig is in het belang van 's lands veiligheid, de openbare veiligheid, of het economisch welzijn van het land, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.”

In artikel 8 EVRM liggen vier grondrechten vervat, namelijk bescherming van privéleven, gezinsleven, huis en briefwisseling. Deze grondrechten zijn niet-absoluut en er kan dus wel van

---

⁷ Muzamba Oyaw v. Belgium

⁸ A.B. and Others v. France, § 120

⁹ Thimothawes v. Belgium, § 73, 79-80

worden afgeweken wanneer andere legitieme belangen zwaarder doorwegen. Dit brengt met zich mee dat de nationale overheden moeten overgaan tot een **proportionaliteitstoets** tussen het algemeen belang van de Staat omtrent migratiebeheer en het belang van het individu omtrent zijn privé- en gezinsleven. Een dergelijke belangenafweging moet plaatsvinden vooraleer een beslissing wordt genomen die een inmenging vormt in de eerbiediging van deze rechten.

3.1.4 Artikel 13 EVRM

Op grond van artikel 13 van het EVRM zijn de staten verplicht om toegang te geven tot een doeltreffend rechtsmiddel bij klachten die overeenkomstig het Verdrag worden ingediend. Volgens het subsidiariteitsbeginsel ligt de hoofdverantwoordelijkheid bij de Staten om te waarborgen dat zij hun verplichtingen die voortvloeien uit het EVRM nakomen, waarbij het indienen van een verzoek bij het EHRM een laatste redmiddel is. Andere rechten uit hoofde van het EVRM, met inbegrip van artikel 3, kunnen in samenhang met artikel 13 worden gelezen.

3.2 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie bevat een opsomming van de mensenrechten en is geïnspireerd op de rechten die zijn verankerd in de grondwetten van de EU-lidstaten, het EVRM en in internationale mensenrechtenverdragen. Dit instrument is bindend en is in werking getreden in de Europese Unie op 1 december 2009.

Artikel 18 van het Handvest omvat, voor de eerste keer op EU-niveau, het recht op asiel: *“Het recht op asiel is gegarandeerd met inachtneming van de voorschriften van het Verdrag van Genève [...] en overeenkomstig het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie [...]”*

Artikel 19 van het Handvest bevat een verbod op het terugsturen van een persoon naar een land waar hij of zij een ernstig risico loopt aan foltering en andere onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen te worden onderworpen (het beginsel van non-refoulement).

Ook andere bepalingen in het Handvest betreffende de bescherming van individuele personen zijn van belang ten aanzien van migratie. In artikel 47 van het Handvest worden een autonoom recht op een doeltreffend rechtsmiddel en beginselen voor een rechtvaardig proces voorgeschreven.

3.3 Terugkeerrichtlijn

De Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van derdelanders die illegaal op hun grondgebied verblijven (Terugkeerrichtlijn) is de meest pertinente EU-norm dienaangaande. De Terugkeerrichtlijn beoogt met *“gemeenschappelijke normen een doeltreffend verwijderings- en terugkeerbeleid te ontwikkelen, zodat mensen op een*

humane manier, met volledige eerbiediging van hun grondrechten en waardigheid, teruggezonden kunnen worden.”

Artikel 15 van de Terugkeerrichtlijn legt de subsidiariteitstoets op in geval van bewaring met het oog op verwijdering: “Tenzij in een bepaald geval andere afdoende maar minder dwingende maatregelen doeltreffend kunnen worden toegepast, kunnen de lidstaten de onderdaan van een derde land jegens wie een terugkeerprocedure loopt alleen in bewaring houden om zijn terugkeer voor te bereiden en/of om de verwijderingsprocedure uit te voeren (...)”.

Wie is een derdelander? Een “onderdaan van een derde land” is eenieder die geen burger van een EU lidstaat is en die geen persoon is die gebruik heeft gemaakt van zijn recht op vrij verkeer.

Verschil tussen een richtlijn en een verordening:

Daar waar een richtlijn een omzetting van de rechtsbepalingen nodig heeft in intern recht voordat de regels er toegepast kunnen worden, geniet een verordening rechtstreekse werking. Bijgevolg kan een rechtsonderhorige rechtstreeks voor de rechter de schending van een verordening inroepen (terwijl dit niet mogelijk is voor een richtlijn).

4 JURIDISCHE GRONDEN VOOR VRIJHEIDSBEROVING

Volgens de overheid kadert vrijheidsberoving in een efficiënt terugkeerbeleid.

Het onderscheid tussen strafrechtelijke en administratieve detentie.

Bij **administratieve detentie** is de vrijheidsberoving een onderdeel van een verwijderingsbeslissing genomen door DVZ. Hier zal een vreemdeling van zijn vrijheid worden beroofd indien hij/zij niet voldoet aan de voorwaarden om in België te verblijven. Het is een administratieve overheid (DVZ) die beslist om hem van zijn vrijheid te beroven. Vasthouding vindt plaats in een gesloten centrum, gelegen aan de grens of op grondgebied.

Bij een **strafrechtelijke detentie** daarentegen zal de vrijheidsberoving door de rechter vastgesteld worden ten gevolge van een inbreuk op strafrechtelijke bepalingen.

4.1 Een persoon met irregulier verblijf

Derdelanders kunnen in detentie worden geplaatst wanneer zij niet toegelaten of gemachtigd zijn tot een verblijf van meer dan drie maanden in België om er zich te vestigen en aan wie de minister of DVZ een bevel om het grondgebied te verlaten heeft gegeven, meer in het bijzonder wanneer er een risico op onderduiken bestaat of wanneer de vreemdeling de voorbereiding van de terugkeer of de verwijderingsprocedure ontwijkt of belemmert.¹⁰

4.2 Een persoon doet een verzoek om internationale bescherming

4.2.1 Onderzoek verantwoordelijke lidstaat op basis van Dublin III Verordening (zie hieronder)

Detentie is mogelijk voor derdelanders die een eerste of volgend **verzoek om internationale bescherming** hebben ingediend aan de grens of op het grondgebied en voor wie het **onderzoek naar de verantwoordelijke lidstaat voor de VIB nog** lopende is. Volgens de wet moet er op basis van een individuele beoordeling een significant risico op onderduiken bestaan, moet de vasthouding evenredig zijn en mag er geen andere, minder dwingende maatregelen effectief kunnen worden toegepast.¹¹

4.2.2 Overdracht verantwoordelijke lidstaat op basis van Dublin III Verordening (zie hieronder)

Detentie is mogelijk voor derdelanders die een **verzoek om internationale bescherming** hebben ingediend, maar voor wie België niet verantwoordelijk geacht wordt voor de behandeling van hun VIB. Wanneer er op basis van een individuele beoordeling een significant risico op onderduiken bestaat en wanneer de minister of DVZ vrijheidsberoving nodig acht voor de **overdracht naar de bevoegde lidstaat, kan de betrokkene vastgehouden worden.**¹²

4.2.3 Asielaanvraag aan de grens (buiten Dublin)

Zie 5.1.2

4.2.4 Bedreiging voor openbare orde/nationale veiligheid

Detentie is mogelijk voor derdelanders die een **verzoek tot internationale bescherming** hebben ingediend, wanneer vasthouding op basis van een individuele beoordeling nodig blijkt en er geen andere minder dwingende maatregelen effectief kunnen

---

¹⁰ artikel 7 Vw & artikel 27, §3 Vw.

¹¹ artikel 51/5, §1 Vw

¹² artikel 51/5, §3, Vw

worden toegepast, wanneer de bescherming van de **nationale veiligheid of de openbare orde** dat vereisen.¹³

5 EEN PERSOON WORDT VASTGEHOUDEN AAN DE GRENS

Belgische grenspunten die worden beschouwd als toegangspunten tot het Schengengebied (6 luchthavens, 6 havens en de Eurostar Brussel-Zuid terminal) worden ook beschouwd als "grens".

Een vreemdeling die aan de grens wordt aangehouden omdat hij niet voldoet aan de voorwaarden om de EU binnen te komen, kan worden vastgehouden. Het is dan afwachten: ofwel krijgt hij uiteindelijk toestemming om België binnen te komen, ofwel wordt hem de toegang tot het grondgebied geweigerd, krijgt hij een terugkeerbesluit en wordt er tot een refoulement overgegaan.

5.1.1 Terugdrijving aan de grens of refoulement

Een persoon die aan de grens aankomt zonder geldige documenten om het grondgebied binnen te komen en wordt aangehouden, kan in afwachting van de terugkeer naar het land waaruit hij of zij betrokken is, in detentie worden gehouden. Deze mensen zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van de Terugkeerrichtlijn.

5.1.2 Een verzoek om internationale bescherming

Als een persoon asiel aanvraagt aan de grens, zonder in het bezit te zijn van geldige documenten om het grondgebied binnen te komen, mag hij niet onmiddellijk worden teruggestuurd maar kan hij wel worden vastgehouden in afwachting van een toestemming om België binnen te komen of een uitwijzing van het grondgebied.

Detentie van asielzoekers gebeurt *quasi-systematisch* aan de Belgische grenzen. Dit is nochtans in strijd met het Europees recht: *“De lidstaten houden een persoon niet in bewaring om de enkele reden dat hij een verzoeker (tot internationale bescherming) is”*¹⁴. Het VN-Comité tegen foltering heeft de Belgische staat overigens al bekritiseerd voor zulke praktijk aan de grens¹⁵.

---

¹³ artikel 74/6, §1 Vw

¹⁴ Art. 8 van Opvangrichtlijn.

¹⁵ “ *Bijna systematische aanhouding van verzoekers tot internationale bescherming aan de grens 29. Ondanks de uitleg dat minderjarigen en hun gezinnen niet aan de grens worden vastgehouden, blijft het Comité bezorgd over de quasi-systematische vasthouding van alle andere verzoekers tot internationale bescherming, overeenkomstig artikel 74/5 van de Vreemdelingenwet, en de aanvaarding van deze praktijk door het Belgische Grondwettelijk Hof, dat deze praktijk noodzakelijk acht om een doeltreffende grenscontrole te waarborgen (arrest van 25 februari 2021). Het Comité merkt echter op dat artikel 74/5 van de Vreemdelingenwet verondersteld wordt Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 om te zetten, die voorziet in de mogelijkheid om een verzoeker alleen in bewaring te nemen wanneer dit noodzakelijk is en op basis van een beoordeling per geval, indien andere minder dwingende maatregelen niet effectief kunnen worden toegepast.*”

6 BEROEPSMOGELIJKHEDEN VRIJHEIDSBEROVING

TEGEN

6.1 Raadkamer

6.1.1 Modaliteiten en termijnen omtrent het beroep

Tegen een maatregel van vrijheidsberoving kan een verzoek tot invrijheidsstelling worden ingediend bij de raadkamer (RK) van de correctionele rechtbank. Dat gebeurt best zo snel mogelijk na de vrijheidsberoving. Elke maand kan opnieuw een beroep worden ingediend. De termijn van een maand begint te lopen vanaf de laatste beschikking of arrest van het onderzoeksgerecht tot handhaving van de detentie. Indien een nieuwe beslissing wordt genomen door DVZ kan er altijd een nieuw verzoekschrift worden ingediend.

6.1.2 Welke rechtbank is bevoegd?

Als de vreemdeling zich op het grondgebied bevond voordat hij werd aangehouden, is de bevoegde strafrechtbank die van zijn gewone woonplaats in België vooraleer hij werd gearresteerd of de plaats waar hij werd gearresteerd.

Als de vreemdeling met aan de grens wordt vastgehouden, is de bevoegde strafrechter die van de plaats waar hij wordt vastgehouden.¹⁶

6.1.3 Draagwijdte van de controle van de RK

De raadkamer gaat alleen na of de maatregelen van vrijheidsberoving of tot verwijdering van het grondgebied in overeenstemming zijn met de wet (naleving van de bij wet bepaalde voorwaarden op het ogenblik dat de beslissing tot vrijheidsberoving werd genomen). De raadkamer mag zich, in beginsel, niet uitspreken over de gepastheid of de opportuniteit van de beslissing tot vrijheidsberoving. Maar in de praktijk is het onderscheid tussen wettigheids- en opportuniteitscontrole niet altijd even duidelijk¹⁷.

6.1.4 Opschortende werking?

---

*Het Comité herinnert er ook aan dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de praktijk van automatische grensdetentie heeft beoordeeld in de zaak *Thimothawes v. België* en heeft geoordeeld dat de algemene detentie van asielzoekers zonder individuele beoordeling van hun specifieke behoeften problematisch is (artikelen 11 en 16)".*

(CAT/C/BEL/CO/4, hier terug te vinden : https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/SessionDetails1.aspx?SessionID=1370&Lang=en.

¹⁶ *In casu*: vasthouding in Caricole of 127bis => de bevoegde RK zal altijd Brussels zijn.

¹⁷L. DENYS, *Vreemdelingenrechthandboek*, p. 1408-1427.

Als er een verzoek tot invrijheidsstelling wordt ingesteld, dan schort dat de uitvoering van de verwijderingsmaatregel niet op (met ander woorden, de vreemdeling kan steeds gedwongen worden verwijderd nog voor er een definitieve beslissing werd genomen in verband met zijn opsluiting). Daardoor is het beroep bij de raadkamer vaak weinig effectief als er een repatriëringspoging op korte termijn wordt voorzien. De effectiviteit van het beroep verschilt bovendien per gerechtelijk arrondissement.

Wat kunnen we onthouden ?

- *De controle van de RK is niet systematisch: de vreemdeling moet een verzoekschrift tot invrijheidsstelling indienen via een advocaat;*
- *De RK controleert de wettigheid van de detentie, niet de opportuniteit ervan ;*
- *Het beroep heeft geen opschortende werking en de persoon kan gerepatriëerd worden alvorens de rechter een beschikking neemt.*

6.2 Kamer van inbeschuldigingstelling

6.2.1 Modaliteiten en termijnen omtrent het beroep

Tegen een beschikking van de raadkamer kan de betrokkene binnen de 24 uur na de betekening ervan een beroep instellen bij de kamer van inbeschuldigingstelling (KI) van het hof van beroep. De betrokkene blijft opgesloten tot de KI zich uitspreekt.

Ook het Openbaar Ministerie (waaronder dus ook DVZ) kan binnen de 24 uur na de beschikking van de raadkamer hoger beroep aantekenen bij de territoriaal bevoegde KI.

6.2.2 Reikwijdte van de controle van de KI

Zoals de raadkamer, is de controle van de KI beperkt tot de controle van de wettelijkheid van de detentietitel, niet tot de gepastheid ervan. Maar net zoals bij de Raadkamer is de grens tussen controle van de wettelijkheid en van de opportuniteit soms vaag.

6.2.3 Opschortende werking?

De procedure bij de KI schort de uitvoering van de verwijderingsmaatregel niet op.

Niettemin: als de raadkamer de vrijstelling van de persoon gebiedt en DVZ hiertegen in beroep gaat, is het de praktijk dat de betrokkene niet gerepatriëerd zal worden tot de KI een beslissing neemt.

6.3 Hof van Cassatie

Tegen een beslissing van de KI dat de vrijheidsberoving handhaaft of beveelt, kan er binnen de 24 uren (vreemdeling) of binnen de 15 dagen (DVZ/Minister) na de betekening ervan een cassatieberoep worden ingediend bij het Hof van Cassatie.

Tijdens het cassatieberoep ingesteld door een vreemdeling blijf hij/zij opgesloten en kan DVZ ook repatriëringspogingen blijven organiseren, behalve indien de KI de vrijstelling gebod.

Indien DVZ het beroep zelf instelt, zal de persoon die door de KI werd vrijgesteld, opgesloten blijven. Indien de beschikking van de KI wordt vernietigd door het Hof van Cassatie, wordt de zaak verwezen naar een andere kamer in hetzelfde arrondissement. De vreemdeling wordt alleen vrijgelaten indien de beslissing tot vrijlating in kracht van gewijsde is gegaan, d.w.z. niet meer vatbaar is voor beroep (de beroepstermijnen zijn verstreken of DVZ deed afstand van Cassatie beroep).

6.4 Raad voor Vreemdelingenbetwistingen

6.4.1 Modaliteiten en termijn omtrent het beroep

- i. 'Gewoon' annulatie- en schorsingsberoep bij de RvV (buiten detentie)

De betrokkene kan tegen een beslissing van DVZ (in de meeste gevallen: BGV of teruggedrijving – Zie tafel bij bijlagen) een annulatieberoep en/of schorsingsberoep instellen bij de RvV binnen de **30 dagen**.

De betrokkene kan niet gerepatrieerd worden tijdens:

- de beroepstermijn ;
- de beroepsprocedure, op voorwaarde dat het beroep schorsende werking heeft of de RvV schorsing heeft toegekend ;

Als het beroep geen schorsende werking heeft of de rechter geen schorsing heeft toegekend, kan de betrokkene gerepatrieerd worden voordat de RvV een arrest heeft uitgesproken. Als er een repatriëring is voorzien, kan de betrokkene een vordering tot voorlopige maatregelen in uiterst dringende noodzakelijkheid (UDN) indienen om de uitwijzing te schorsen.

- ii. Schorsingsberoep bij uiterst dringend noodzakelijkheid (UDN)

De betrokkene kan tegen een beslissing van DVZ een vordering tot schorsing in uiterst dringende noodzakelijkheid (UDN) instellen bij de RvV op voorwaarde dat de verwijdering imminent of nakend is. In de meeste gevallen zal dat zijn wanneer de beslissing betekend werd in een gesloten centrum of een terugkeerwoning.

De betrokkene moet de vordering instellen binnen de 10 dagen na de kennisgeving van het BGV. Vanaf een tweede BGV bedraagt de beroepstermijn 5 dagen na kennisgeving van het BGV.

De betrokkene kan niet gerepatrieerd worden tijdens:

- de beroepstermijn ;
- de beroepsprocedure indien deze binnen de wettelijke termijnen ingediend werd ;

Als een vordering tot 'gewone' schorsing hangend is en de betrokkene in detentie geplaatst wordt, kan de versnelde behandeling van de vordering tot 'gewone' schorsing worden gevraagd via voorlopige maatregelen in UDN. In dat geval is een gedwongen repatriëring niet mogelijk vanaf de ontvangst van de vordering tot het bevelen van voorlopige maatregelen en dit tot de RvV zich heeft uitgesproken over de ingeleide vordering.

6.4.2 Cassatieberoep bij de Raad van State

Na een beroep bij de RvV in nadeel van de betrokkene, kan er een cassatieberoep worden ingediend bij de Raad van State (RvS). Een beroep bij de RvS is niet schorsend.

De betrokkene kan niet gerepatrieerd worden tijdens de beroepstermijn. Repatriëring is wel mogelijk tijdens de beroepsprocedure.

6.5 Europese Hof voor de rechten van de Mens (EHRM)

Als de nationale beroepsmogelijkheden uitgeput zijn (dus: in de meeste gevallen, na de procedure bij de Raad van State of bij het Hof van Cassatie), kan bij een mogelijke schending van het EVRM een beroep worden ingesteld bij het EHRM om een tijdelijk verbod op uitwijzing te bekomen ("Rule 39") indien een fundamenteel recht geschonden wordt in geval van repatriëring. Ter herinnering: er is sprake van een schending van artikel 3 EVRM als een uitwijzing een ernstig risico op foltering of op een onmenselijke of vernederende behandeling betekent.

7 DUUR VAN DE OPSLUITING

Zie "Fiche récapitulative des délais de détention" en « Casus délais de détention & résolutions » op [Teams](#).

7.1 Algemeen principe

Volgens de Verblijfwet kunnen derdelanders worden aangehouden en opgesloten voor de tijd die strikt noodzakelijk is voor de uitvoering van de verwijderingsmaatregel. De duur van de vrijheidsberoving is in principe maximum **twee maanden**. De minister of DVZ kan onder bepaalde voorwaarden de termijn verlengen.

7.2 Uitzonderingen (=verlengingen) mogelijk

De minister of DVZ kan de oorspronkelijke termijn van twee maanden verlengen op voorwaarde dat¹⁸:

- binnen zeven werkdagen na de opsluiting van de betrokkene de nodige stappen met het oog op de verwijdering genomen werden,
- de nodige stappen met het oog op de verwijdering voortgezet worden met de vereiste zorgvuldigheid en
- de effectieve verwijdering binnen een redelijke termijn nog steeds mogelijk is.

De vraag of deze voorwaarden vervuld werden door DVZ of de minister kan door de rechter onderzocht worden naar aanleiding van een beroep voor de RK (en KI).

De eerste verlenging van de termijn van de vrijheidsberoving wordt bevolen door de minister of DVZ. De verlenging bedraagt in dit **geval twee maanden**.

De tweede verlenging kan alleen door de minister aangevraagd worden. Een tweede verlenging bedraagt een **maand**. De minister moet in dat in dat geval de raadkamer vragen om de wettigheid van de verlenging te controleren, zo niet laat de raadkamer de betrokkene vrij.

Na vijf maanden vrijheidsberoving moet de betrokkene in principe vrijgelaten worden, tenzij verdere verlenging tot maximum acht maanden noodzakelijk wordt geacht.

De minister kan een vrijheidsberoving van vijf maanden verlengen met telkens een maand tot **maximum acht maanden** wanneer de vrijheidsberoving noodzakelijk is voor de bescherming van de openbare orde of de nationale veiligheid. Bij elke verlenging vraagt de minister de raadkamer om de wettigheid van de verlenging te laten controleren. Zo niet stelt de raadkamer de betrokkene in vrijheid.

7.3 Nieuwe termijn bij verzet repatriëring

DVZ kan beslissen om een nieuwe beslissing tot vrijheidsberoving te nemen wanneer een vreemdeling wederrechtelijk verzet pleegt tegen de repatriëring waardoor een poging tot repatriëring mislukt¹⁹. Het gaat dan niet om een verlenging van een detentiemaatregel maar om een nieuwe detentiemaatregel waardoor een nieuwe termijn van vasthouding begint te lopen. Dit leidt in de praktijk tot heel lange detenties, soms zelfs van één jaar of meer.

Er moet erop worden gewezen dat detentieperioden niet eindeloos kunnen worden opgeteld. Zo bepaalt het Europees recht dat een derdelander niet langer dan **18 maanden** mag worden opgesloten met het oog op uitzetting²⁰.

Voorbeeld:

Een Kameroense vrouw werd op haar werkvloer aangehouden in het kader van zwart werk op 09.09.2020. Ze werd voor 2 maanden opgesloten in het gesloten centrum van Vottem. Deze termijn

---

¹⁸ Art. 7 Vw.

¹⁹ Art. 27 Vw.

²⁰ Art. 15 Terugkeerrichtlijn.

werd eerst met 2 maanden verlengd door DVZ, daarna telkens met 1 maand via een beslissing genomen door de Minister. Op 04.06.2021, na 7 maanden opsluiting, werd door DVZ gepoogd om haar te verwijderen. Mevrouw weigerde om in het vliegtuig te stappen. Omdat ze haar vlucht weigerde wordt er in haar hoofd een 'gebrek aan medewerking' vastgesteld en nam DVZ een nieuwe detentietitel waardoor de detentietermijnen opnieuw beginnen te lopen van nul. Ze zal potentieel kunnen worden opgesloten t.e.m. 09.03.2022 (termijn van 18 maanden).

7.4 Bijzondere gevallen

7.4.1 Termijn voor verzoekers internationale bescherming (VIB) op het grondgebied

Zoals eerder vermeld: een vreemdeling mag in geen geval worden vastgehouden om de enkele reden dat hij een verzoek tot internationale bescherming heeft gedaan. De detentie van VIB'ers op het grondgebied is enkel wettig wanneer dit²¹:

- op basis van een individuele beoordeling nodig blijkt en
- er geen andere minder dwingende maatregelen effectief kunnen worden toegepast

Andere minder dwingende maatregelen zullen bij KB worden bepaald maar dit is tot nu toe nog niet gebeurd.

De duur van de vasthouding bedraagt maximum **twee maanden** (plus de duur van de aangewende beroepstermijn). DVZ kan die termijn met **twee maanden** verlengen om redenen van nationale veiligheid of openbare orde. Nadien is twee keer een verlenging met **een maand** mogelijk door de minister. De maximumtermijn bedraagt dus **zes maanden** (plus de duur van de aangewende beroepstermijn bij RvV).

De hierboven gemelde termijnen kunnen telkens worden hervat indien de betrokkene een vlucht weigert of weigert samen te werken aan zijn terugkeer t.e.m. **18 maanden** (Zie 7.3).

7.4.2 Termijn voor asielzoekers op het grondgebied in het kader van Dublin

Zie hieronder (Titel 8.4).

7.4.3 Termijn voor vreemdelingen aan de grens

De volgende categorieën kunnen aan de grens worden vastgehouden, in afwachting van de machtiging om in België toegelaten te worden of in afwachting van een terugdrijving,²²:

- de vreemdeling die met toepassing van de Verblijfwet door de wet grenscontrole belaste overheden kan worden teruggedreven ;
- de vreemdeling die België tracht binnen te komen zonder aan de binnenkomstvoorwaarden (artikel 2 en 3 Vw) te voldoen en een verzoek om internationale bescherming doet aan de grens ;

---

²¹ Art. 74/6 Vw.

²² artikel 74/5 Vw

Ter herinnering: een vreemdeling mag in geen geval worden vastgehouden om de enkele reden dat hij een verzoek tot internationale bescherming heeft gedaan.

Detentie aan de grens mag de termijn van **twee maanden** niet te boven gaan. De minister of zijn gemachtigde kan de vasthouding wel verlengen met een periode van **twee maanden** als:

- de vreemdeling het voorwerp uitmaakt van een uitvoerbare maatregel tot terugdrijving
- de nodige stappen om de vreemdeling te verwijderen werden genomen binnen de zeven werkdagen vanaf de terugdrijvingsmaatregel wanneer zij worden voortgezet met de vereiste zorgvuldigheid en de effectieve verwijdering van deze laatste binnen een redelijke termijn

Na deze verlengingen kan enkel de minister nog overgaan tot verlenging.

Vasthouding mag in principe nooit langer duren dan **vijf maanden**. Maar in de gevallen waarin dit noodzakelijk geacht wordt voor de bescherming van de openbare orde of de nationale veiligheid, kan de vasthouding nog eens verlengd worden met telkens één maand, zonder dat de totale duur van de vasthouding meer dan **acht maanden** mag bedragen (plus de duur van de aangewende beroepstermijn bij RvV).

De hierboven gemelde termijnen kunnen telkens worden hervat indien de betrokkene een vlucht weigert of weigert samen te werken aan zijn terugkeer (Zie 7.3).

8 VERLOOP VAN DE ASIELPROCEDURE IN DETENTIE

Een persoon die om internationale bescherming verzoekt, kan aan het begin van de procedure of tijdens de procedure in detentie worden geplaatst. Deze detentie heeft gevolgen voor de asielprocedure, voornamelijk wat betreft de tijd die nodig is voor de behandeling van het VIB door het CGVS en de tijd die gegund wordt om bij de RvV beroep aan te tekenen tegen een eventuele negatieve beslissing. Deze specifieke kenmerken van de asielprocedure in detentie zullen hieronder worden uitgewerkt. Voor het overige verwijzen wij naar de uitstekende bijdragen van onze partners van Ciré²³ & Nansen²⁴.

8.1 Indiening van het verzoek tot internationale bescherming

Een verzoeker om internationale bescherming kan na indiening van een verzoek aan de grens (8.1.1.), op het grondgebied (8.1.2.) of vanuit het gesloten centra (8.1.3.) in detentie worden geplaatst.

8.1.1 Indiening aan de grens

---

²³<https://www.cire.be/publication/nouveau-guide-de-la-procedure-de-protection-internationale-en-belgique/>

²⁴<https://nansen-refugee.be/2020/11/09/vulnerabilites-en-detention-et-acces-a-la-protection-internationale-rapport-2019-2020/>

Indien de migrant in België aankomt zonder de vereiste documenten om het Belgische grondgebied te betreden (paspoort, visum of laissez-passer), moet hij zijn verzoek om bescherming onverwijld indienen bij de autoriteiten die belast zijn met de grenscontrole (dienst "grensinspectie" van DVZ), op het moment dat zij hem ondervragen over de redenen waarom hij naar België is gekomen, d.w.z. onmiddellijk na aankomst. Ter herinnering: de Belgische grenspunten die als toegangspunten tot het Schengengebied worden beschouwd (6 luchthavens, 6 havens en de Eurostar-terminal Brussel-Zuid), worden als "grenzen" beschouwd.

Zodra de aanvraag is ingediend, zal de bevoegde autoriteit een "verklaring" afgeven aan de aanvrager en de aanvraag doorsturen naar DVZ, die deze zal registreren.

In dat geval kan de betrokkene vanaf de indiening van het verzoek en gedurende de ganse procedure voor de behandeling van het VIB in een gesloten centrum blijven.

8.1.2 Indiening op het grondgebied

Een persoon die een aanvraag op het grondgebied heeft ingediend (na een regelmatige of onregelmatige aankomst), kan in de volgende gevallen in een gesloten centrum in detentie worden geplaatst²⁵ :

- om zijn/haar identiteit of nationaliteit vast te stellen of na te gaan; of
- om de gegevens te verkrijgen die ten grondslag liggen aan het VIB en die niet zouden kunnen worden verkregen als de verzoeker niet vastgehouden zou worden, met name in geval van 'risico op onderduiken' van de verzoeker; of
- indien hij in het kader van een terugkeerprocedure wordt vastgehouden om de terugkeer voor te bereiden en/of de verwijdering uit te voeren, en indien op basis van objectieve criteria, zoals het feit dat hij reeds de gelegenheid heeft gehad toegang te krijgen tot de internationale beschermingsprocedure, kan worden aangetoond dat er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat hij het VIB heeft ingediend met als enig doel de tenuitvoerlegging van het terugkeerbevel te vertragen of te verhinderen (d.w.z. vanwege het 'dilatoire karakter' van het verzoek); of
- wanneer er een risico bestaat voor de nationale veiligheid en/of de openbare orde (Cfr 8.3.3).

Een verzoeker tot internationale bescherming kan ook in detentie worden geplaatst in het kader van de Dublinprocedure (zie 8.3).

8.1.3 Indiening in het gesloten centra

Indien een persoon die in een gesloten centrum is vastgehouden een verzoek om internationale bescherming wil indienen, moet hij dat doen bij de directeur van het gesloten centrum, die een "verklaring" afgeeft aan de verzoeker en het verzoek doorgeeft aan DVZ, die het zal registreren.

---

²⁵ Art. 74/6 loi du 15 décembre 1980.

8.2 Eerste interview bij DVZ

Aangezien de verzoeker is vastgehouden, zal een ambtenaar van DVZ het door hem ingediende verzoek tot internationale bescherming komen registreren. Dit interview vindt plaats in het centrum.

Het is belangrijk dat de betrokkene om een kopie van dit proces-verbaal vraagt om na te gaan of zijn verklaringen juist zijn. De verzoeker heeft niet de mogelijkheid om zich tijdens dit onderhoud te laten bijstaan door een advocaat of een vertrouwenspersoon.

8.3 Dublinverordening

De Verordening 604/2013/EU van 26 juni 2013 (hierna: "Dublin III" verordening genoemd) is van toepassing op iedereen die internationale bescherming aanvraagt in een lidstaat van de Europese Unie. De nationale overheden van elke EU-LS zullen systematisch onderzoeken welke lidstaat volgens de verordening verantwoordelijk is voor het VIB.

De verantwoordelijke lidstaat wordt bepaald op basis van de sterkte van de band tussen de asielzoeker en een staat. Deze band wordt beoordeeld op basis van criteria die zijn onderverdeeld in vier hoofdcategorieën (familiebanden, administratieve banden, materiële banden en *de facto*-banden). Deze criteria zijn in een bepaalde volgorde opgesomd en zijn hiërarchisch van toepassing (een criterium is alleen van toepassing als een daaraan voorafgaand criterium in de betreffende situatie niet van toepassing is). Het laatste criterium dat wordt gehanteerd als alle eerdere criteria niet van toepassing zijn, is dat van de plaats van indiening van de asielaanvraag.

8.3.1 Basiscriteria voor het bepalen van de verantwoordelijke lidstaat

De Dublin-criteria bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is.

Hier vind je een beknopt overzicht van de verantwoordelijke lidstaat volgens de Dublin-criteria (in de te volgen volgorde):

- Lidstaat waar een gezinslid, broer of zus of familielid van een niet-begeleide minderjarige aanwezig is ²⁶
- Lidstaat waar een gezinslid internationale bescherming geniet²⁷
- Lidstaat waar een gezinslid een verzoek om internationale bescherming indiende²⁸
- Lidstaat die bevoegd is voor het grootste aantal gezinsleden en/of minderjarige ongehuwde broers of zussen, of voor de oudste²⁹
- Lidstaat van afgifte van verblijfstitel of visum (In principe, verlopen verblijfstitel vervalt verantwoordelijkheid na 2 jaar, bij verlopen visum vervalt verantwoordelijkheid na 6 maanden)³⁰

---

²⁶ Art. 8 Dublinverordening

²⁷ Art. 9 Dublinverordening

²⁸ Art. 10 Dublinverordening

²⁹ Art. 11 Dublinverordening

³⁰ Art. 12 Dublinverordening

- Lidstaat van illegale grensoverschrijding, komende vanuit een derde land (In principe, verval na 12 maanden na binnenkomst, deze gegevens worden echter bewaard voor een periode van 18 maanden – art. 16 Eurodac verordening)³¹
- Lidstaat waar geen visumplicht geldt³²
- Lidstaat van het verzoek om internationale bescherming in de internationale transitzone van een luchthaven³³
- Lidstaat waar het verzoek om internationale bescherming het eerst werd ingediend³⁴ (deze gegevens worden bewaard voor een periode van 10 jaar vanaf de datum waarop de vingerafdrukken zijn genomen – art. 12 Eurodac verordening)

Wanneer op basis van deze criteria geen verantwoordelijke lidstaat kan worden aangeduid, is de lidstaat waar het verzoek om internationale bescherming het eerst werd ingediend verantwoordelijk³⁵.

Voorbeeld:

Een Syrisch gezin samengesteld uit 2 minderjarige kinderen is in Europa aangekomen met een boot in Griekenland; ze hebben in Griekenland geen VIB ingediend, maar hun vingerafdrukken werden door de Griekse autoriteiten geregistreerd; na een paar maanden reizen ze door naar België om familieleden te vervoegen (broer van de vader en zijn gezin). DVZ zal waarschijnlijk vaststellen dat Griekenland de verantwoordelijke lidstaat is op basis van artikel Art. 13 van de Dublinverordening.

8.3.2 Uitzonderingen op de regels voor het bepalen van de verantwoordelijke lidstaat

Hieronder zullen de gevallen die afwijken van de hierboven geschetste criteria worden besproken.

- Onmogelijkheid van overdracht wegens systeemfouten in de verantwoordelijke lidstaat

Indien het onmogelijk is de verzoeker naar de verantwoordelijke lidstaat over te dragen, omdat ernstig moet worden gevreesd dat de procedure internationale bescherming en de opvangvoorzieningen voor verzoekers in die lidstaat systeemfouten bevatten die resulteren in schendingen van grondrechten die absoluut zijn (art. 3 EVRM), wordt de lidstaat die belast is met het bepalen van de verantwoordelijke lidstaat de verantwoordelijke lidstaat.³⁶

Met andere woorden, dit betekent dat een niet-verantwoordelijke staat in de zin van de verordening zich verantwoordelijk zal moeten verklaren en het verzoek onderzoeken wanneer de grondrechten van VIB bij overbrenging ernstig zouden worden geschonden.

Voorbeeld:

---

³¹ Art. 13 Dublinverordening

³² Art. 14 Dublinverordening

³³ Art. 15 Dublinverordening

³⁴ Art. 3.2 Dublinverordening

³⁵ Art. 3.2 Dublinverordening

³⁶ Art. 3.2 al. 2 Dublinverordening

Opvangvoorzieningen voor asielzoekers in Griekenland zijn heel slecht; er worden talloze problemen door de organisaties aangekaart (centra overbevolkt of dakloosheid, gebrek aan deftige sanitaire voorzieningen, geen toegang tot zorg, enz.). In zulke omstandigheden kan worden beslist dat een overdracht van het Syrische gezin (met minderjarige kinderen) naar Griekenland hun grondrechten in gevaar brengt omwille van ernstige systeemfouten aldaar en dat de Belgische autoriteiten zich verantwoordelijk zouden moeten verklaren op basis van artikel 3.2 van de Dublin verordening.

ii. Afhankelijke personen

Wanneer de verzoeker afhankelijk is van de hulp van zijn kinderen, broers of zussen, vader of moeder of omgekeerd wanneer zij zelf afhankelijk zijn van de hulp van de verzoeker wegens zwangerschap, pasgeboren kind, ernstige ziekte, of ernstige handicap of ouderdom, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat deze familieleden samen kunnen verblijven.³⁷

Deze vereniging vereist de vervulling van drie voorwaarden:

- de gezinsband bestond al in het land van herkomst ;
- de betrokken gezinsleden verblijven legaal in een lidstaat ;
- de betrokken personen hebben schriftelijk te kennen gegeven dat ze samen willen zijn.

Staten moeten in feite samenwerken om deze mensen bij elkaar te brengen zodra de humanitaire behoefte is vastgesteld.

iii. Soevereiniteitsclausule

Een staat die volgens de Dublin-criteria acht niet verantwoordelijk te zijn, kan op elk ogenblik beslissen om deze aanvraag toch te behandelen.³⁸ Dat is de toepassing van de soevereiniteitsclausule.

iv. Humanitaire clausule

Een staat die volgens de Dublin-criteria niet verantwoordelijk is, kan altijd besluiten een vreemdeling op te nemen "om een familielid dichterbij te brengen om humanitaire redenen die in het bijzonder zijn gebaseerd op familiale of culturele redenen", afgezien van een verband van afhankelijkheid, bijvoorbeeld de psychologische kwetsbaarheid van de persoon of het feit dat leden van zijn uitgebreide familie internationale bescherming hebben genoten, wat de behandeling van de zaak in hetzelfde land kan rechtvaardigen.³⁹

8.3.3 Vasthouding in het kader van de Dublin-procedure

Een asielzoeker kan tijdens de Dublin-procedure worden vastgehouden met het oog op het bepalen van de verantwoordelijke lidstaat en daarna met oog op het uitvoeren van de

---

³⁷ Art. 16 Dublinverordening

³⁸ Art. 17 Dublinverordening

³⁹ Art. 17 Dublinverordening

overdracht⁴⁰. De wet bepaalt wel uitdrukkelijk dat de betrokkene niet mag worden vastgehouden om de enkele reden dat hij/zij aan de Dublin-procedure onderworpen is.

Zowel de detentie met het oog op het bepalen van de verantwoordelijke lidstaat als de detentie met het oog op het uitvoeren van de overdracht kunnen enkel wanneer:

- er op basis van een individuele beoordeling een significant risico op onderduiken van de persoon bestaat ;
- voor zover de vasthouding evenredig is ;
- er geen andere, minder dwingende maatregelen effectief kunnen worden toegepast ;

De termijn van vasthouding met het oog op het bepalen van de verantwoordelijke lidstaat is afhankelijk van de tijd die daarvoor noodzakelijk is, met een maximum van **zes weken**.

Vasthouding om de overdracht uit te voeren, kan eveneens voor de tijd die daarvoor noodzakelijk is, met een maximum van **zes weken** vanaf de aanvaarding van de overdracht door de andere lidstaat. Wanneer de overdracht niet binnen de termijn van zes weken plaatsvindt, kan betrokkene niet langer op deze grond worden vastgehouden. Deze termijn komt bovenop de termijn voor het bepalen van de verantwoordelijke lidstaat. Het gaat dus om twee maal maximaal zes weken.

Tot besluit, Dublin-gevallen die kunnen worden aangetroffen in een gesloten centrum:

- Een VIB met een overdrachtsbesluit (bijlage 26quater of 25quater);
- Een VIB voor wie de vaststelling van de verantwoordelijke staat voor de behandeling van zijn verzoek in afwachting is (bijlage X1A);
- Een persoon die naar België is overgebracht op basis van de Dublin-verordening (die DVZ verplicht om de asielaanvraag ingediend in het niet-verantwoordelijke land te registreren);
- Een vreemdeling die geen VIB heeft ingediend in België maar die toch wel onder de Dublin Verordening valt omdat hij/zij asiel heeft aangevraagd in een andere staat (bijlage X3 na 26 quater);

8.4 Behandeling van een eerste VIB voor het CGVS

Wanneer een persoon die om internationale bescherming verzoekt in een gesloten centrum wordt vastgehouden of in een terugkeerwoning zit, zal het CGVS altijd een afwijkende procedure toepassen, namelijk de prioritaire en versnelde procedure (8.4.1). Wanneer het verzoek aan de grens is ingediend, gelden aanvullende regels die de zogenaamde "asielprocedure aan de grens" vormen (8.4.2).

8.4.1 Prioritaire en versnelde procedure

---

⁴⁰ Art. 51/5, §1 al. 2 Vw

Wanneer de persoon is vastgehouden, heeft de zaak voorrang, d.w.z. dat het verzoek vóór de andere moet worden behandeld. Bovendien kan de procedure ook worden versneld als er een wettelijke grond voor versnelling is, wat zeer vaak het geval is bij detentie (de situatie die de detentie rechtvaardigde zal vaak een grond voor versnelling van de procedure zijn).

Indien de procedure wordt versneld, wordt de persoon die om bescherming verzoekt uitgenodigd voor het persoonlijk onderhoud, dat plaatsvindt ten minste twee werkdagen nadat hij de uitnodiging kreeg. Het CGVS moet de aanvraag ten gronde beoordelen binnen 15 werkdagen na ontvangst van het dossier bij het CGVS (strikte termijn!). Bovendien worden de termijnen voor het instellen van beroep bij de RvV verkort (zie hieronder 8.6.).

8.4.2 Asielprocedure aan de grens

Indien de persoon die vastgehouden is zijn VIB aan de grens heeft ingediend, moet het CGVS een beslissing nemen binnen maximaal 4 weken na ontvangst van de aanvraag⁴¹. Indien binnen 4 weken geen beslissing kan worden genomen, kan het CGVS een "besluit tot nader onderzoek" nemen dat toegang tot het grondgebied mogelijk maakt (de persoon blijft in detentie, maar wordt juridisch niet langer beschouwd als "vastgehouden aan de grens").

8.4.3 Gehoor CGVS

Aangezien de verzoeker vastgehouden is, gaat een ambtenaar van het CGVS (de zogenaamde "protection officer") en, indien nodig, een tolk ter plaatse om het onderhoud af te nemen.

De persoon die om bescherming verzoekt heeft het recht zich tijdens dit onderhoud te laten bijstaan door zijn of haar advocaat en een vertrouwenspersoon. Deze personen kunnen tijdens het verhoor niet tussenbeide komen, maar mogen aan het eind van het verhoor wel alle opmerkingen maken die zij nuttig achten.

Sinds 2016 is het CGVS begonnen met het ondervragen van verzoekers via videoconferentie. Deze praktijk is problematisch met betrekking tot de rechten van de verdediging van de personen. Wegens het ontbreken van een rechtsgrondslag heeft de Raad van State het gebruik van videoconferenties in open centra als illegaal beschouwd⁴². Deze instructies zijn eveneens van toepassing op de situatie in gesloten centra, en verschillende arresten van de RvV hebben deze interpretatie bevestigd⁴³. De praktijk van persoonlijke interviews per videoconferentie bestaat nog steeds in gesloten centra en kan worden aangevochten in het kader van het volle rechtsmachtsprocedure bij de RvV.

8.4.4 Beslissing van het CGVS

---

⁴¹ Art. 57/6/4 loi du 15 décembre 1980.

⁴² C.E. arrêt n° 249.163 du 7 décembre 2020.

⁴³ CCE n°247 396 du 14 janvier 2021.

Het CGVS kan de verzoeker als vluchteling erkennen of weigeren deze status te erkennen. In het laatste geval kan hij dan de subsidiaire beschermingsstatus toekennen of weigeren deze aanvullende beschermingsstatus toe te kennen.

Het verschil tussen de vluchtelingenstatus en subsidiaire bescherming:

- *personen die hun land van herkomst hebben verlaten omdat ze een gegronde vrees koesteren voor vervolging omwille van hun nationaliteit, ras, politieke of religieuze overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep krijgen de vluchtelingenstatus;*
- *de subsidiaire beschermingsstatus is voor personen die bij een eventuele terugkeer naar hun land van herkomst een reëel risico lopen op ernstige schade. Ernstige schade bestaat uit doodstraf of executie; foltering, onmenselijke of vernederende behandeling; een ernstige bedreiging van het leven van een burger door willekeurig geweld in geval van een gewapend internationaal of binnenlands conflict*

8.5 Behandeling van een volgend verzoek

8.5.1 Indiening van het volgend verzoek

Indien de persoon die om internationale bescherming verzoekt en wiens verzoek definitief is afgewezen zich in een gesloten centrum bevindt, er tegen hem een uitzettings- of terugwijzingsbevel is uitgevaardigd en deze persoon een nieuw verzoek om bescherming indient ('volgend verzoek'), zal DVZ hem vragen een schriftelijke verklaring op te stellen over de nieuwe elementen en de redenen waarom hij deze elementen niet eerder heeft kunnen voorleggen. Deze schriftelijke verklaring komt dan in de plaats van de hoorzitting. Aan de aanvrager van bescherming zal een bijlage 25quinquies worden verstrekt.

8.5.2 Gehoor CGVS

In geval van een volgend verzoek en indien de verzoeker opgesloten is, kan het CGVS de verzoeker uitnodigen voor een onderhoud. Dit gesprek kan plaatsvinden ten minste één dag nadat de verzoeker in kennis is gesteld van de uitnodiging. Dit interview is niet systematisch.

8.6 Beroep RvV

In tegenstelling tot de beslissingen van DVZ waartegen een beroep tot nietigverklaring openstaat (Cfr. 6.4.) is het beroep tegen de beslissingen van het CGVS een volle rechtsmachtsprocedure. Zoals hierboven uiteengezet, biedt dit beroep de verzoeker de

mogelijkheid om tot het einde van de hoorzitting nieuwe elementen aan de RvV voor te leggen en stelt het de RvV in staat het volledige dossier opnieuw te onderzoeken en zo nodig een nieuwe beslissing ten gronde te nemen.

8.6.1 Beroepstermijnen

Indien de vreemdeling op het tijdstip van kennisgeving van de bestreden beslissing van het CGVS in bewaring wordt gehouden, bedraagt de termijn voor het instellen van beroep 10 kalenderdagen. Deze termijn wordt verder verkort tot 5 kalenderdagen vanaf de kennisgeving van de beslissing in geval van beroep tegen een volgende niet-ontvankelijke verzoek.

De detentiermijn wordt automatisch geschorst gedurende de periode die wordt gebruikt om het beroep in te stellen, d.w.z. 10 of 5 dagen. Zij wordt ook voor ten hoogste één maand geschorst wanneer het CGVS nieuwe elementen voor de RvV moet onderzoeken.

Voorbeeld :

Een onderdaan van Guinee diende een eerste asielaanvraag in op 19.10.2021, terwijl hij al een maand vastgehouden was. Na het verhoor heeft het CGVS op 4.11.2021 een negatieve beslissing genomen. De wettelijke detentiermijn van 2 maanden wordt met 10 dagen opgeschort, d.w.z. de maximale detentiermijn (indien geen besluit tot verlenging wordt genomen) is uitzonderlijk op 29.12.2021.

8.6.2 Opschortend beroep

v. Beginsel

Het beroep bij de RvV is in beginsel een beroep met schorsende werking van rechtswege. Dit betekent dat gedurende de termijn voor het instellen van het beroep en gedurende de behandeling van het beroep geen uitzetting of refoulement tegen de vreemdeling ten uitvoer kan worden gelegd. Zolang de RvV geen beslissing heeft genomen, mag de persoon die om bescherming verzoekt niet onder dwang worden verwijderd.

vi. Uitzonderingen

Een persoon die een tweede verzoek om bescherming indient, is in beginsel beschermd tegen gedwongen verwijdering of refoulement naar zijn land van herkomst, in afwachting van een definitieve beslissing over zijn VIB.

Er is een uitzondering en een mogelijkheid tot verwijdering of refoulement zodra het derde verzoek om internationale bescherming is ingediend (zelfs voordat het CGVS de ontvankelijkheid heeft onderzocht) of tijdens het onderzoek ervan (art. 49/3/1 en art. 57/6/2 §3 van de wet van 15/12/1980) indien

- het CGVS in het vorige verzoek heeft geoordeeld dat een verwijdering of refoulement niet in strijd was met het beginsel van non-refoulement; en

- indien de betrokkene zich in detentie bevindt vóór de indiening van het nieuwe verzoek en de betrokkene nog steeds ononderbroken in detentie zit.

Er is nog een uitzondering en een mogelijkheid tot verwijdering of refoulement tijdens de beroepstermijn of tijdens het onderzoek van het beroep (art. 39/70 van de wet van 15/12/1980) indien:

- het CGVS in het vorige verzoek heeft geoordeeld dat een verwijdering of refoulement niet in strijd was met het beginsel van non-refoulement; en
- indien het tweede verzoek om bescherming is ingediend terwijl het eerste verzoek minder dan een jaar geleden werd afgesloten en de betrokkene in detentie wordt gehouden; of
- indien het een 3de beschermingsverzoek betreft (verzoeker in het algemeen) en het 2de verzoek definitief is afgesloten.

8.6.3 Behandelingstermijnen bij de RvV

De behandelingstermijn bij de RvV tegen een CGRA-beslissing zal in het algemeen maximaal 13 werkdagen bedragen, ongeacht of het gaat om een "eenvoudige" beslissing ten gronde, een beslissing op grond van de versnelde procedure of in het geval van een grensprocedure. Een uitzondering is het geval van een beslissing van niet-ontvankelijkheid die naar aanleiding van een volgend verzoek wordt genomen. In dat geval bedraagt de verwerkingstijd maximaal 8 werkdagen.

9 INREISVERBOD

9.1 Begrip

Het inreisverbod is een *"besluit waarbij de toegang tot en het verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor een bepaalde periode wordt verboden, dat een besluit tot uitzetting kan vergezellen"*⁴⁴. Dit inreisverbod geldt alleen voor onderdanen van derde landen (buiten de EU) die zich op het grondgebied bevinden en onderwerp zijn van een verwijderingsbesluit (niet voor refoulementbesluiten aan de grens).

Een inreisverbod ontzegt je de toegang tot het grondgebied van: alle EU-lidstaten, met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, Zwitserland, Noorwegen, IJsland & Liechtenstein.

Het is ook mogelijk dat je een inreisverbod krijgt waarbij je enkel de toegang tot en het verblijf in België ontzegt wordt.

---

⁴⁴ Art. 1/8 Vw

Het inreisverbod geeft aanleiding tot een signalering in het Schengen Informatie Systeem (SIS).

Het inreisverbod moet de redenen voor het inreisverbod en de duur ervan duidelijk vermelden.

Een inreisverbod wordt opgelegd door middel van een bijlage 13sexies (Zie [bijlage](#)). Een inreisverbod wordt in principe niet alleen aangemeld. Het inreisverbod vergezelt het BGV van de vreemdeling die vrijwillig geen gevolg heeft gegeven aan het terugkeerbevel. Dit is een extra stimulans voor vrijwillige terugkeer. Een eerste BGV vergezeld van een vrijwillige terugkeerperiode kan niet gepaard gaan met een inreisverbod.

9.2 Duur van het inreisverbod

De minister of DVZ moet bij het bepalen van de duur van het inreisverbod rekening houden met alle specifieke omstandigheden van elk geval (belang van het kind, gezinsleven, gezondheidstoestand enz.)

De duur van het inreisverbod moet:

- gemotiveerd worden in de beslissing en
- evenredig zijn aan het doel of de reden van oplegging van het inreisverbod.

Het inreisverbod duurt maximum **drie jaar** wanneer:

- je een bevel tot het verlaten van het grondgebied kreeg met een termijn van 0 dagen (BGV zonder termijn voor vrijwillig vertrek). Dit is mogelijk in het geval van:
  - o een risico op onderduiken
  - o het niet respecteren van een preventieve maatregel,
  - o een gevaar voor de openbare orde of de nationale veiligheid,
  - o een vroegere beslissing tot verwijdering niet vrijwillig uitgevoerd werd.

De maximumtermijn van 3 jaar wordt op maximaal **5 jaar** gebracht wanneer:

- je fraude pleegde of onwettige middelen gebruikte om een verblijfsrecht te verkrijgen of te behouden
- je een huwelijk, een partnerschap of een adoptie uitsluitend hebt aangegaan om een verblijfsrecht te verkrijgen of behouden

Als je een ernstige bedreiging voor de openbare orde of de nationale veiligheid bent, kan een inreisverbod van **meer dan vijf jaar** worden opgelegd.

Het is van belang te benadrukken dat het **beginpunt van deze termijn** het moment is waarop de vreemdeling het grondgebied van België daadwerkelijk heeft verlaten. Als de persoon in België blijft ondanks dat hij van DVZ een BGV en een IV heeft gekregen, begint de termijn voor deze IV niet te lopen.

9.3 Beroep aantekenen

Tegen de beslissing tot oplegging van een inreisverbod kan je een niet-schorsend annulatieberoep indienen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen binnen 30 dagen na kennisgeving van het inreisverbod.

9.4 Mogelijkheid tot opheffing van inreisverbod

De procedure voor het opheffen van een inreisverbod varieert naar gelang van de nationaliteit van de aanvrager.

- Indien de verzoeker een derdelander is (art. 74/12 LE):

Het inreisverbod kan worden opgeheven of geschorst via de Belgische ambassade van het land waar de derdelander verblijft:

Op met redenen omkleed verzoek :

- Om humanitaire redenen (bv. medische redenen, specifieke familiale redenen, gezinshereniging, risico op schending van het EVRM).
- Om beroeps- of studieredenen, na het verstrijken van twee derde van de verbodsperiode. De buitenlander moet dan voldoen aan de voorwaarden voor verblijf als student of voor werk als werknemer of zelfstandige.
- Op elk moment, wanneer de vreemdeling het bewijs levert dat hij het Belgische grondgebied heeft verlaten binnen de termijn van vrijwillig vertrek voorzien in het OQT ;
Binnen 4 maanden na de indiening van de aanvraag moet een besluit worden genomen.

Indien er binnen vier maanden geen besluit is genomen, wordt het besluit geacht negatief te zijn.

De DVZ neemt een besluit binnen haar discretionaire bevoegdheid. Dit betekent dat de vreemdeling geen recht op intrekking of opschorting kan uitoefenen.

Zolang het verzoek om opheffing of opschorting in behandeling is, heeft de betrokken onderdaan van een derde land geen recht op toegang tot of verblijf in het Koninkrijk.

Indien de aanvrager een EU-burger of een familielid is (art. 44decies LE):

Een burger van de Unie of een familielid tegen wie een besluit tot weigering van toegang tot het grondgebied van het Koninkrijk is genomen, kan na een redelijke termijn en in ieder geval na verloop van drie jaar na de tenuitvoerlegging van dat besluit, om opschorting of intrekking ervan verzoeken.

De aanvraag tot schorsing of opheffing van het inreisverbod moet worden ingediend bij de Belgische ambassade van het land van herkomst of verblijf.

De DVZ heeft zes maanden om over de aanvraag te beslissen.

Indien de door de burger van de Unie of zijn familielid aangevoerde gronden een materiële wijziging aantonen van de omstandigheden die het besluit om hem de toegang tot het

grondgebied van het Koninkrijk te ontzeggen, rechtvaardigden, zal de DVZ het inreisverbod schorsen of opheffen. Zo niet, dan wijst de DVZ het verzoek om opschorting of opheffing van het inreisverbod af.

Zolang het verzoek om opschorting of opheffing van het inreisverbod in behandeling is, heeft de burger van de Unie of zijn familielid geen recht op toegang tot of verblijf in het Koninkrijk.

10 REGLEMENTERING INZAKE DE BEWONING VAN HET GESLOTEN CENTRUM

10.1 Individuele rechten van de gedetineerde

Gedetineerde hebben recht op individuele, medische, psychologische en sociale bijstand⁴⁵ en in het bijzonder:

- geneeskundige verzorging door de arts van het centrum en, indien deze het zich kan veroorloven, door een arts naar keuze⁴⁶;
- gratis psychologische zorg door een psycholoog van DVZ, en indien deze het zich kan veroorloven, door een psycholoog naar keuze;
- sociale bijstand die tot doel heeft de vreemdeling voor te bereiden op zijn uiteindelijke uitzetting en ervoor te zorgen dat de beslissing inzake verblijf gerespecteerd wordt⁴⁷;
- De kosteloze bijstand van een advocaat⁴⁸;
- Gelijke, correcte en respectvolle behandeling vanwege het personeel⁴⁹;
- Een gratis telefoongesprek van minstens 10 minuten bij aankomst en vervolgens op zijn kosten⁵⁰;
- De redenen van zijn detentie, de regels waaraan hij onderworpen is in het centrum en de wetten die hij moet respecteren, tevens de mogelijke rechtsmiddelen die kunnen uitgeoefend worden, moeten in een begrijpelijke taal aan de persoon in kwestie worden overhandigd⁵¹;
- Een kopie van de documenten die nuttig zijn voor zijn identificatie en de administratieve afhandeling van zijn dossier, indien de persoon daarom verzoekt⁵²;
- een beroep indienen tegen zijn vasthouding;
- Maaltijden die hun religie respecteren (in de praktijk : nooit varkensvlees)⁵³;
- De mogelijkheid om een klacht in te dienen⁵⁴ : om deze klacht in te dienen, moet de persoon contact kunnen opnemen met de directeur van het centrum door een aanvraag in te dienen bij de sociale dienst. Deze klacht wordt doorgestuurd naar de klachtencommissie, een onafhankelijk orgaan (opgericht door de minister) en permanent, bestaande uit 2 à 3 magistraten (Zie verder 9.6) ;

---

⁴⁵ Art. 6 KB 2002

⁴⁶ Art. 53 KB 2002

⁴⁷ Art. 68 KB 2002

⁴⁸ Art. 62 KB 2002

⁴⁹ Art. 7 KB 2002

⁵⁰ Art. 15 KB 2002

⁵¹ Art. 17 KB 2002

⁵² Art. 15 KB 2002

⁵³ Art. 79 KB 2002

⁵⁴ Art. 129-130 KB 2002

10.2 Taak/opdracht van het personeel in het gesloten centrum

De sociale dienst in een gesloten centra is samengesteld uit 'Terugkeerfunctionarissen'.

Hun taken worden omschreven als volgt door DVZ : *"Gedurende het verblijf van de bewoners in het centrum instaan voor hun individuele begeleiding en hun welzijn. Dit met eerbied voor de wettelijke, reglementaire, hiërarchische bepalingen en in overeenstemming met de geldende richtlijnen teneinde de missie van de geslote centra, namelijk het humaan vasthouden met vreemdelingen met het oog op het verwezenlijken van de terugkeer binnen een zo kort mogelijke termijn of het verlenen van de toegang tot het grondgebied wanneer dit nodig blijkt, te verwezenlijken."*⁵⁵

De missie van de terugkeerfunctionaris is drievoudig:

- detentie: mensen in het centrum houden, in afwachting van hun vrijlating / uitzetting;
- psychosociale ondersteuning / opvolging: hen ondersteunen en voorbereiden op hun uiteindelijke verwijdering;
- overtuiging: personen in detentie aanmoedigen om het verwijderingsbesluit te blijven respecteren.

10.3 Verschillende soorten bijstand

10.3.1 Medische verzorging

Elk gesloten centrum heeft een medische dienst die elke werkdag bereikbaar moet zijn (op de tijden bepaald in het huishoudelijk reglement), en op elk moment in geval van nood⁵⁶.

De huisarts van het centrum moet regelmatig beschikbaar zijn voor consultaties. Hij moet zijn professionele onafhankelijkheid behouden: uitsluitend gebaseerd op de gezondheidstoestand van de persoon en op medische criteria. Hij is verantwoordelijk voor de voorgeschreven zorg. Hij kan een beroep doen op specialisten.

Als de gedetineerde een andere arts wil inschakelen dan die van het centrum, kan hij dat doen, maar op eigen kosten (consultatie, medicatie en behandeling)⁵⁷. De arts van het centrum moet op de hoogte worden gebracht van de opvolging door een andere arts en van de voorgeschreven behandeling. Dit komt heel zelden voor vanwege de moeilijkheden om dokters te vinden die bereid zijn zich naar een centrum te begeven voor een consultatie met een gedetineerde. Ngo's kunnen wel een bedrag van 100€ ter beschikking stellen voor een persoon die niet de financiële middelen zou hebben.

Als de centrumarts en de door de gedetineerde gekozen arts het niet eens zijn over een diagnose of een te geven behandeling, komt een derde arts, aangewezen door de DVZ, tussenbeide om te beslissen.

---

⁵⁵ Caricole jaarverslag 2020, pg. 69

⁵⁶ Art. 52 KB 2002

⁵⁷ Art. 53 KB 2002.

In het medisch dossier van de gedetineerde moeten alle onderzoeken, rapporten en andere documenten met betrekking tot zijn medische situatie voorkomen⁵⁸. De arts van de keuze van de patiënt heeft het recht hem ambtshalve te raadplegen. Volgens het KB beslist de arts van het centrum wie recht heeft op inzage van dit dossier. Maar elk patiënt heeft nog steeds het recht om zijn medisch dossier te raadplegen en een kopie te krijgen door een verzoek in te dienen waarop de arts binnen 15 dagen moet reageren.

Iedereen die op grond van een bevel in isolatie wordt geplaatst, moet zo snel mogelijk door de medische dienst worden bezocht en vervolgens elke dag worden gecontroleerd⁵⁹.

Wanneer een arts in het centrum medische bezwaren heeft tegen de verwijdering of detentie van een gedetineerde (ernstig aangetaste lichamelijke of geestelijke gezondheid), kan DVZ de betreffende maatregel opschorten⁶⁰. Als hij dat niet doet, zal hij het advies inwinnen van een arts van een ander centrum; bevestigt deze het advies van de eerste arts, dan is DVZ verplicht de betwiste maatregel op te schorten; als hij daarentegen de mening van de eerste arts ongeldig maakt, wordt een derde ingeschakeld, die beslist. Dit komt heel zelden voor in de praktijk.

Na elke poging tot uitzetting moet de centrumarts de gedetineerde zo snel mogelijk en uiterlijk binnen 24 uur onderzoeken⁶¹. Indien de betrokkene letsels heeft ondergaan naar aanleiding van geweld in het kader van een gedwongen terugkeer, is de arts van het centrum verplicht zijn patiënt een medisch attest te bezorgen die de letsels beschrijft⁶². Zo'n medisch attest is van uiterst belang in het kader van de eventuele plicht die de betrokkene kan indienen en de navolgende strafrechtelijke procedure.

De arts is verplicht de patiënt het medisch attest te bezorgen dat hij nodig heeft. Elke arts wordt geacht bekwaam te zijn de externe letsels van een patiënt te beschrijven. Indien hij zich niet bekwaam acht, heeft hij de verplichting de patiënt in te lichten en de patiënt door te verwijzen naar een andere gekwalificeerde arts.

10.3.2 Juridische bijstand

De gedetineerde heeft recht op rechtsbijstand en moet de mogelijkheid hebben om daarop beroep te doen⁶³.

---

⁵⁸ Art. 60 KB 2002.

⁵⁹ Art. 59 KB 2002.

⁶⁰ Art. 61 KB 2002.

⁶¹ Art. 61/1 KB 2002.

⁶² Zie advies van de nationale raad van de Orde der artsen van 20 november 2021: Problematiek van onwettig politiegeweld : het handelen van de arts en de rol van het medisch attest inzake bewijsvoering, beschikbaar op: <https://ordomedic.be/nl/adviezen/deontologie/beroepsgeheim/slachtoffer-van-onwettig-politiegeweld-alsook-de-rol-van-het-medisch-attest-inzake-de-bewijsvoering-hiertegen>

⁶³ Art. 62 KB 2002.

Hij heeft het recht om elke dag van 8.00 uur tot 22.00 uur gratis zijn advocaat te bellen (behalve tijdens de maaltijden)⁶⁴. DVZ is verplicht om de advocaat van elke poging van verwijdering op de hoogte te brengen 48uren op voorrand, tenzij de gedetineerde daartegen een bezwaar heeft.

Advocaten en tolken die gedetineerden bijstaan, hebben dagelijks toegang tot het centrum, van 8.00 uur tot 22.00 uur, op voorwaarde dat ze daar een cliënt hebben en een bewijs van hun beroep kunnen overleggen⁶⁵. Het bezoek van de advocaat kan niet worden verboden, behalve in geval van gevaar voor de nationale veiligheid of de openbare orde.

10.3.3 Sociale verzorging

In elk centrum is een sociale dienst toegankelijk op de tijden bepaald door het huishoudelijk reglement⁶⁶. Deze sociale dienst verzekert, in samenwerking met de medische dienst, de psychologische en sociale ondersteuning van de gedetineerde, om hem voor te bereiden op zijn mogelijke uitzetting en om hem de beslissing die genomen is met betrekking tot zijn verblijfssituatie te doen respecteren⁶⁷.

10.3.4 Ontspanning voor en algemene ontwikkeling van de bewoners

Het personeel organiseert verschillende activiteiten - recreatief, cultureel of sportief - om de 'persoonlijke ontwikkeling' van gedetineerden te bevorderen.

10.4 De foullering

De gedetineerde kan in twee gevallen aan een foullering worden onderworpen⁶⁸:

- bij aankomst in het gesloten centrum,
- na een bezoek.

De gedetineerde kan op andere momenten niet worden gefouilleerd.

De persoon in detentie heeft de verplichting om alle medewerking te verlenen. Deze foullering moet voldoen aan de volgende voorwaarden⁶⁹:

- controleren of de bewoner in het bezit is van verboden of gevaarlijke voorwerpen / middelen; de foullering mag niet langer duren dan nodig is voor het nagestreefde doel (hierboven);
- alleen plaatsvinden (anders dan bij aankomst in het centrum) op verzoek van de directeur;
- plaatsvinden met respect voor de waardigheid van de persoon in detentie;
- de foullering wordt uitgevoerd door agenten van hetzelfde geslacht als de gedetineerde;

---

⁶⁴ Art. 63 KB 2002.

⁶⁵ Art. 64 KB 2002.

⁶⁶ Art. 67 KB 2002.

⁶⁷ Art. 68 KB 2002.

⁶⁸ Art. 111/1 Vw

⁶⁹ Art. 111/2 Vw

- de fouillering wordt uitgevoerd met een metaaldetector, door 'nauwgezette' palpatie van het lichaam over de kleding.

10.5 Leefregels in het gesloten centrum

10.5.1 Regels bij aankomst (art. 10-17)

Bij aankomst wordt de persoon onderworpen aan een fouillering (die moet voldoen aan de bovenstaande voorwaarden), waarbij hij de verplichting heeft om alle medewerking te verlenen. Indien verboden of gevaarlijke voorwerpen / middelen worden ontdekt, worden deze gedeponereerd, ter beschikking gesteld aan de bevoegde autoriteiten of vernietigd met toestemming van de bewoner. Er wordt een inventarislijst opgemaakt van de gedeponeerde goederen, waarvan de bewoner een medeondertekend exemplaar ontvangt.

Let op: de persoon in kwestie mag de inventaris niet ondertekenen als hij/zij niet verstaat wat er op de inventarislijst staat of als alle overhandigde items niet allemaal aangeduid zijn op de inventarislijst. Als de persoon in kwestie niet ondertekent, betekent dit niet dat hij/zij geen kopie van de inventaris ontvangt of zijn/haar goederen achteraf niet mag ophalen.

De persoon in detentie wordt zo spoedig mogelijk aan een medisch onderzoek onderworpen.

Hij kan zijn religieuze praktijken bekendmaken en deelnemen aan de gewenste religieuze praktijken.

Het personeel van het centrum moet de gedetineerde uitleggen wat de redenen zijn voor zijn detentie, de regels en wetten waaraan hij is onderworpen, de mogelijke rechtsmiddelen; en dit in een taal die de persoon verstaat (eventueel met behulp van een tolk).

De gedetineerde dient een brochure te ontvangen waarin wordt uitgelegd "*de mogelijkheden om in beroep te gaan tegen de detentie, de mogelijkheden om een klacht in te dienen over de omstandigheden van de detentie, om hulp te krijgen van een niet-gouvernementele organisatie en om een beroep te doen op rechtsbijstand*". Bovendien moeten het Koninklijk Besluit van 2 augustus 2002 en het huishoudelijk reglement "voortdurend ter beschikking worden gesteld van elke persoon die hen wenst te raadplegen tijdens zijn verblijf in het centrum".

De gedetineerde heeft recht bij aankomst op een gratis telefoongesprek in België van minstens 10 minuten.

10.5.2 Regels tijdens het verblijf

vii. Briefwisseling en telefoon (art. 18-25)

De gedetineerde heeft altijd het recht brieven uit te wisselen. Poststukken kunnen in aanwezigheid van de geadresseerde worden gecontroleerd. Personeel kan de inhoud van brieven niet lezen, tenzij er ernstige aanwijzingen zijn voor gevaar voor de nationale veiligheid of openbare orde, maar alleen via de directeur en in aanwezigheid van de gedetineerde.

Bepaalde correspondentie kan in ieder geval niet worden onderworpen aan een inhoudscontrole: die tussen de gedetineerde en zijn advocaat en een reeks autoriteiten.

De persoon heeft recht op assistentie van een personeelslid bij het lezen of schrijven van een brief, indien ernaar gevraagd wordt en heeft recht op gratis schrijfpapier. Indien de verzendkosten niet kunnen worden betaald, kan het centrum deze kosten tot een redelijk bedrag dekken.

De persoon in detentie heeft het recht om elke dag op eigen kosten te bellen tussen 8.00 en 22.00 uur (behalve tijdens de maaltijden) en de privacy van de gesprekken moet worden gewaarborgd door het personeel. De directeur heeft het recht om telefonisch contact te verbieden, vanwege de nationale veiligheid of de openbare orde. Voor de noden van de verderzetting van een procédure (VIB beroep, ...), mag de gedetineerde wel telkens gratis bellen via de sociale dienst van centrum.

viii. Morele of religieuze praktijk (art. 46-51)

De persoon in detentie die de wens uitspreekt deel te willen nemen aan een door de staat erkende eredienst rijgt morele en / of religieuze bijstand van de ministers van deze religie. Als de gedetineerde erom vraagt, kan DVZ ook toegang verlenen tot het centrum van een vertegenwoordiger van een niet-erkende eredienst, bijvoorbeeld boeddhist, sikh, hindoe .... Er wordt een zaal ter beschikking gesteld die aangepast is aan deze praktijken.

Degenen die verantwoordelijk zijn voor morele en religieuze bijstand moeten een neutrale houding aannemen ten aanzien van de wetgeving inzake detentiecentra en inzake vreemdelingen, anders kan de toegang tot het centrum worden geweigerd.

ix. Gebruik van tijd en ruimte (art. 82-83)

Elke gedetineerde heeft recht op een wandeling van minimaal twee uur (in de buitenruimten van het centrum) per dag; tenzij bevolen om deze wandeltijd te verkorten tot minimaal een uur. In uitzonderlijke omstandigheden kan de wandeling geweigerd worden in geval van gevaar voor mensen of het centrum.

Tijdens toilet- en slaaperiodes zijn alleenstaande mannen en vrouwen gescheiden en zijn alleen personeelsleden van hetzelfde geslacht aanwezig.

Overdag zijn gedetineerden onderworpen aan een groepslevensregime. Een uitzondering kan worden gemaakt in geval van medische isolatie; voor gezinnen; als onderdeel van beveiligingsmaatregelen; tijdens isolatie voorafgaand aan uitzetting (Zie 9.8.5).

10.6 Mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie

Het Ministerieel besluit van 23 januari 2009 voorziet in de mogelijkheid voor een gedetineerd om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie tegen elke schending van zijn rechten

gegarandeerd in het KB van 2002. Om dit te doen, moet de gedetineerde zijn klacht indienen per post "binnen vijf dagen" (het is niet duidelijk wanneer deze periode exact begint) aan de directeur die de klacht stuurt naar het permanent secretariaat van de commissie die beslist over de ontvankelijkheid van de klacht. Indien de klacht ontvankelijk verklaard wordt, wordt deze doorgestuurd naar de Commissie die beslist over de gegrondheid "binnen de korst mogelijke tijd". Een kopie van deze klacht en het antwoord worden toegezonden aan de Directeur-generaal van de Dienst Vreemdelingenzaken en het permanente secretariaat van de klachtencommissie.

Zie voor verdere uitleg over de procedure: [Note sur le système de plainte \(NDLS\)](#).

10.7 Bezoekrecht

10.7.1 Bezoek aan de gedetineerden (art. 28/1 – 37)

De bezoeken vinden plaats in aanwezigheid van het toezichthoudend personeel, dat aan discretie is gebonden. Het personeel van het centrum is afwezig in de kamer tijdens bezoeken van diplomatieke, parlementaire, regerings- of justitiële vertegenwoordigers en de advocaat; evenals tijdens intieme bezoeken.

De bezoeker heeft het recht om voedsel en voorwerpen mee te nemen, zolang deze niet verboden zijn (bv. alcohol, voorwerpen die als gevaarlijk worden beschouwd).

x. Risico voor de nationale veiligheid of de openbare orde

De directeur kan maatregelen nemen die het bezoek beperken of zelfs verbieden, in geval van ernstige risico's voor de nationale veiligheid of de openbare orde.

xi. Bezoek familieleden

Familieleden van de gedetineerde hebben het recht om hem te bezoeken, op voorwaarde dat ze kunnen aantonen dat ze een familieband hebben. Worden als naasten beschouwd: ouders, echtgenoot of partner, kinderen, voogd, broers en zussen, ooms en tantes. Maximaal twee bezoekers (kinderen onder de 12 jaar niet inbegrepen) per gedetineerde en per bezoek zijn toegestaan; tenzij anders overeengekomen. Deze bezoeken zijn elke dag toegestaan, op de tijdstippen bepaald door het huishoudelijk reglement en gedurende minstens één uur.

xii. Intieme bezoeken

Vanaf een maand detentie heeft de persoon recht op een intiem bezoek van minstens twee uur, minstens één keer per maand. Hiervoor moet de bezoeker zowel zijn meerderjarigheid als zijn huwelijksband, wettelijk samenwonen of duurzame relatie (minimum 6 maanden) met de gedetineerde bewijzen.

xiii. Bezoeken van andere personen

Andere personen dan familieleden (of de advocaat) mogen een gedetineerde bezoeken, na toestemming van de directeur van het centrum of diens vervanger. Deze toestemming kan alleen worden geweigerd bij gebrek aan een "rechtmatig belang" van de kant van de bezoeker; van gevaar voor de openbare orde, de nationale veiligheid of het goed functioneren van het centrum; van gevaar voor de integriteit van de gedetineerde; of als de gedetineerde het bezoek weigert.

Het bezoek kan minstens een uur duren (behalve bij gebrek aan personeel).

10.7.2 Bezoek aan het centrum (art. 38-45)

Een bezoek aan het centrum is altijd onder voorbehoud van voorafgaande toestemming van de directeur-generaal van de DVZ . Het bezoek moet plaatsvinden in het bijzijn van een medewerker van het gesloten centrum.

Gedetineerde mogen niet aan publieke belangstelling onderworpen worden. Zij mogen zonder hun instemming noch onderworpen worden aan vragen van journalisten, derden of andere personen.

Parlementariërs en bepaalde uitvoerende autoriteiten hebben als onderdeel van hun taken toegang tot het centrum van 8.00 uur tot 19.00 uur. Sommige organisaties hebben toegang tot het centrum in het kader van de uitoefening van hun opdracht.

Andere personen of organisaties (en dus in het bijzonder bezoekers van ngo's) kunnen toestemming krijgen van DVZ (accreditatie) voor een bezoek aan het centrum .

10.8 Tuchtrechtelijk kader

10.8.1 Verplichtingen van gedetineerden

Gedetineerden moeten zich houden aan de regels van het KB en huishoudreglement van het centrum⁷⁰.

Het tuchtregime kan geen ander doel hebben dan het handhaven / waarborgen van de orde, veiligheid en het goed functioneren van het centrum⁷¹.

Ordemaatregelen moeten zoveel mogelijk worden vermeden. Alleen die beschreven in het KB kunnen worden ingenomen, en alleen als gevolg van de overtredingen beschreven in hetzelfde KB (art. 92 en 94).

---

⁷⁰ Art. 85 KB 2002

⁷¹ Art. 92 KB 2002

10.8.2 Strafbare feiten

Enkel de volgende feiten worden beschouwd als inbreuken die aanleiding kunnen geven tot ordemaatregelen⁷²:

- Het ernstig en herhaaldelijk beledigen van personeelsleden of andere medebewoners.
- Opzettelijk en zonder toestemming zoeken in een niet-geautoriseerde ruimte.
- Koop en verkoop goederen / diensten van andere bewoners.
- Het gebruiken of bezitten van verboden voorwerpen / stoffen.
- Geen gevolg geven aan bevelen van het personeel (behalve als ze "kennelijk onwettig" zijn).
- Het beschadigen of vernielen van goederen van andere bewoners of goederen die ter beschikking worden gesteld door het centrum.
- Het verstoren van de veiligheid, goede zeden, orde of goede werking van het centrum.
- Diefstal, oplichting, omkoping.
- Het bedreigen van een persoon, met een aanval op iemands fysieke integriteit of met vernieling van eigendommen.
- Het slaan en verwonden met opzet.
- Handelen met oog op ontsnapping of het vergemakkelijken van een ontsnapping.
- Het niet-respecteren van de vastgestelde regels en andere schriftelijke verplichtingen.
- Seksuele aanraking hebben die de bescheidenheid van anderen ondermijnt.
- Het beschikken van of het gebruik maken van voorwerpen die kwaad kunnen doen, en met het oog op het doden, verwonden of bedreigen.

Poging tot het plegen van of deelnemen aan een van de genoemde delicten staat gelijk aan het delict zelf en kan dus ook aanleiding geven tot ordemaatregelen.

10.8.3 Sancties of "maatregelen van bevel" (art. 97 tot 103)

Voorafgaand aan een ordemaatregel moet de gedetineerde op de hoogte worden gebracht van de aanklacht tegen hem en moet hij kunnen worden gehoord.

Er zijn vier soorten ordemaatregelen⁷³:

- **Verbale waarschuwing.**
- **Taken** met betrekking tot de orde en netheid van het centrum.
- **Intrekking van bepaalde voordelen** (en / of): toegang tot bibliotheek, kantine, recreatiegebied; deelname aan recreatieve of sportieve activiteiten, of zelfs lessen; gebruik van eigen ontspanningsapparatuur; gemeenschapstaken (tegen vergoeding); mogelijkheid om te roken; snack; gebruik van gsm.
- **Opsluiting in een isolatiekamer.** Kan alleen worden opgelegd voor de meest ernstige overtredingen (bv. Opzettelijke vernieling van eigendommen, diefstal, bedreiging, opzettelijke mishandeling en / of verwondingen, ontsnappingspogingen, aanraken, slecht bedoeld gebruik van gevaarlijke voorwerpen, enz.). De kamer moet een matras,

---

⁷² Art. 96 KB 2002

⁷³ Art. 98 KB 2002

een toilet en een oproepsysteem voor het personeel bevatten. Matrassen en toiletpapier kunnen maximaal drie uur worden verwijderd.

Het intrekken van bepaalde voordelen en de opsluiting in een isolatiekamer kan alleen worden opgelegd door de directeur van het centrum (of zijn vervanger in geval van afwezigheid).

Bij de keuze van de ordemaatregel moet rekening worden gehouden met de aard, de ernst en de omstandigheden van het strafbare feit en eventuele verzachtende omstandigheden.

De duur van de ordemaatregel mag niet langer zijn dan 5 dagen; behalve in gevallen van herhaling, waar het tot 10 dagen kan duren.

Mogelijke duur van isolatie:

Plaatsing in een isolatiekamer mag doorgaans niet langer duren dan 24 uur. Deze periode kan tweemaal met **24 uur** worden verlengd in geval van gedrag dat re-integratie in de groep onmogelijk maakt.

De tijdslimiet kan vanaf het begin worden vastgesteld op **48 uur**, met toestemming van DVZ, in het geval van bedreigingen die de fysieke integriteit van anderen aantasten of vernietiging/beschadiging van eigendommen, opzettelijke aanval en verwoesting, ontsnappingspoging, het bezit/gebruik van voorwerpen om te bedreigen, te verwonden. Deze 48 uur kunnen tweemaal met 24 uur worden verlengd.

In geval van opzettelijke slagen en verwondingen, kan DVZ van meet af aan beslissen om de isolatie in te stellen op **72 uur**, die twee keer met 24 uur kan worden verlengd.

Verder is een verlenging van de termijn tot in totaal **7 dagen** mogelijk, maar alleen bij besluit van de minister.

10.8.4 Dwangmaatregelen (art.104)

Dwangmaatregelen zijn geen sancties maar een middel om controle te houden over de gedetineerde. Het personeel van het centrum kan er gebruik van maken als het gedrag van de gedetineerde een gevaar vormt voor hemzelf, voor anderen of voor de veiligheid, orde of eigendommen van het centrum.

De toegestane dwangmaatregelen zijn van drie soorten:

- fysieke beperking
- armklem
- handboeien (polsen en/of voeten)

Een dwangmiddel kan alleen worden gebruikt als het vorige heeft gefaald (volgens de bovenstaande volgorde). En het gebruik van handboeien kan alleen op bevel van de directeur.

10.8.5 Uitzondering op het groepsregime (art.84)

In sommige gevallen kunnen uitzonderingen worden gemaakt op het groepsregime. Dit wordt ook wel de "aangepaste voeding" genoemd. Enkele uitzonderingen zijn vergelijkbaar met disciplinaire maatregelen (isolatie van de bewoner die de veiligheid en rust van de groep in gevaar brengt, isolatie als maatstaf voor orde). In dit geval is dit regime een omleiding van de tuchtprocedure die isolatie mogelijk maakt zonder de voorwaarden van art. 97 tot 103.

10.8.6 Overdracht (art.105)

Overplaatsing van een persoon van het éne gesloten centrum naar het andere kan plaatsvinden in de volgende gevallen:

- als de persoon zichzelf of anderen, de veiligheid van het centrum of de werking ervan in gevaar brengt,
- na een poging tot verwijdering,
- voor een evenwichtige verdeling van gedetineerden tussen de centra.

In principie, moet DVZ, vooraleer naar een overdracht te besluiten, rekening houden met het specifiek profiel van een gedetineerde (kwetsbaarheid, enz.).

11 OPSLUITING VAN MINDERJARIGEN

11.1 Belang van het kind

Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind een eerste overweging (art. 3, lid 1 Kinderrechtenverdrag).

Toch is vrijheidsberoving van minderjarigen niet op een absolute wijze verboden.

Zo bepaalt artikel 37 b) van het Kinderrechtenverdrag dat geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid mag worden beroofd; de aanhouding, inhechtenisneming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur.

11.2 NBMV

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) mogen in principe niet worden opgesloten in een gesloten centrum (artikel 74/19 Vw). Een observatie- en oriëntatiecentrum vangt de NBMV op die tracht België onwettig binnen te komen, in afwachting van de eventuele uitvoering van de terugdrijving.

De Opvangwet voorziet een uitzondering op het algemeen verbod van de opsluiting van NBMV in gesloten centra: *"Een persoon die zich minderjarig verklaart en ten aanzien van wie de grenscontrole twijfel over zijn minderjarigheid uit, kan maximum 6 werkdagen opgesloten worden in*

een gesloten centrum aan de grens"⁷⁴. In de praktijk wordt deze termijn van 6 dagen vaak overschreden.

11.3 Gezinnen met minderjarige kinderen

11.3.1 Algemeen

Volgens artikel 17 Terugkeerrichtlijn kunnen onwettig verblijvende gezinnen met minderjarige kinderen alleen worden vastgehouden:

- in laatste instantie en voor een zo kort mogelijke periode;
- in een afzonderlijke accommodatie met voldoende privacy;
- met op kinderen afgestemde faciliteiten, personeel en vrijetijdsbesteding en toegang tot onderwijs;
- waarbij het belang van het kind voorop staat.

Een gezin met minderjarige kinderen dat onregelmatig België is binnengekomen of waarvan het verblijf niet (meer) regelmatig is, mag in beginsel niet geplaatst worden in een gesloten centrum, tenzij dit aangepast is aan de noden voor gezinnen met minderjarige kinderen. Er is een mogelijkheid om in een eigen woning te blijven (wordt in de praktijk weinig toegepast) of een terugkeewoning te bewonen.

11.3.2 Cascadesysteem

De Verblijfwet voorziet in een cascadesysteem om onwettig verblijvende gezinnen vast te houden (van minder dwingend naar meer dwingend):

- Het gezin krijgt eerst de mogelijkheid om onder voorwaarden, bepaald in een overeenkomst met Dienst Vreemdelingenzaken, in de **eigen woning** te verblijven.
- Als het gezin niet in de mogelijkheid is om in de eigen woning te verblijven of zich niet houdt aan de voorwaarden van de overeenkomst moeten '**andere afdoende maar minder dwingende maatregelen**' worden toegepast. De Verblijfwet noemt als voorbeeld de vasthouding in een open terugkeewoning of woonunit.
- Als geen 'andere afdoende maar minder dwingende maatregelen' kunnen worden toegepast of als een gezinslid een gevaar voor de openbare orde vormt, wordt het gezin voor een beperkte tijd ondergebracht in een **gesloten centrum** aangepast aan de noden voor gezinnen met minderjarige kinderen.

De verblijfwet bepaalt dat ook gezinnen met minderjarige kinderen die België onwettig trachten binnen te komen (grensgezinnen) kunnen worden vastgehouden:

- voor een zo kort mogelijke periode;
- in een gesloten centrum in het grensgebied aangepast aan de noden voor gezinnen.

Voor grensgezinnen geldt het volgend cascadesysteem:

- verblijf in een open terugkeewoning ;
- vasthouding in een gesloten gezinswoning wanneer het gezin geen gebruik wenst te maken van de mogelijkheid om in een terugkeewoning te verblijven of zich niet houdt

---

⁷⁴ Artikel 41, §2 Opgangwet

aan de gemaakte afspraken. Wanneer een gezinslid een gevaar voor de openbare orde of de nationale veiligheid vormt, kan het gezin onmiddellijk worden vastgehouden in een gesloten gezinswoning.

In de praktijk worden gezinnen die asiel aanvragen aan de grens *automatisch* geplaatst in terugkerwoningen.

11.3.3 Open terugkerwoningen

In geval van poging tot onregelmatige binnenkomst of van onregelmatig verblijf, worden gezinnen met minderjarigen met het oog op repatriëring overgebracht in een open terugkerwoning of woonunit (van waaruit nog steeds vrijwillige terugkeer met de nodige ondersteuning mogelijk is).

Detentie in een terugkerwoning of woonunit kan alleen⁷⁵:

- voor een zo kort mogelijke termijn
- als de terugkerwoning of woonunit is aangepast aan de noden van gezinnen met minderjarigen.

Terugkerwoningen of woonunits hebben een open structuur: de gezinnen zijn vrij om boodschappen te doen, een advocaat te raadplegen, naar een arts te gaan of om naar school te gaan. Er moet wel altijd een volwassen familielid aanwezig zijn in de woning.

Een coach van DVZ begeleidt de gezinnen.

Medische zorg is beschikbaar in de terugkerwoningen.

Er zijn terugkerwoningen in:

- Beauvechain
- Sint-Gillis-Waas
- Tielt
- Tubize
- Zulte

Gezinnen die niet meewerken aan effectieve terugkeer kunnen worden overgebracht naar een gesloten gezinswoning.

Tegen de plaatsing in een terugkerwoning staat een beroep tot invrijheidstelling open bij de raadkamer.

12 BESCHERMING VAN HET GEZINSLEVEN

12.1 Erkenning van vaderschapsband

Sinds de wet op frauduleuze erkenningen (wet van 19 september 2017) is het erkennen van een kind geboren van een Belgische moeder (of met verblijfsrecht) door een vader met een

---

⁷⁵ Art. 74/9 Vw

vreemde nationaliteit in precair verblijf heel moeilijk geworden. Het wordt nog zwaarder indien die vader in een gesloten centrum zit aangezien er bijna automatisch een “ernstig vermoeden” van frauduleuze erkenning zal worden vastgesteld door de ambtenaar van de burgerlijke stand.

De procedure verloopt als volgt:

1. de aangifte van de erkenning, door middel van de voorlegging van een aantal documenten die door de wet zijn bepaald (zie hieronder), tegen bericht van ontvangst;
2. de opstelling van een akte van aangifte;
3. de akte van erkenning ;

Op grond van de wettekst lijkt de **bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand** af te hangen van de keuze van de aangever: hetzij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de geboorteplaats van het kind, hetzij die van de plaats van inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister, hetzij die van de actuele verblijfplaats (met bewijs van de verblijfplaats door middel van een attest van de plaats van detentie).

Lijst van de **documenten** die worden opgeëist van een vader die niet over de Belgische nationaliteit of een verblijfsrecht beschikt alvorens over te gaan tot een aangifte van erkenning:

- een voor eensluidend verklaard afschrift van de akten van geboorte van het kind ;
- geboorteakte van beide ouders ;
- bewijs van identiteit en bewijs van nationaliteit (paspoort) ;
- bewijs van ongehuwde staat van beide ouders (afhankelijk van het toepasselijk recht) ;
- bewijs van inschrijving in het register of een bewijs van de actuele verblijfplaats van de ouders ;

De documenten die zijn opgemaakt in het buitenland moeten in principe worden gelegaliseerd en er kan om een voor eensluidend verklaarde vertaling ervan worden verzocht.

Tijdens de procedure tot vaststelling van de afstammingsband is er **geen enkele bescherming tegen verwijdering** voorzien in de wet. Aangezien een persoon die opgesloten is, meer specifiek in een gesloten centrum, zich daar bevindt met het oog op zijn verwijdering, bestaat er een groot risico dat hij zal worden verwijderd nog voor hij zijn kind heeft kunnen erkennen.

12.2 Gezinsherenigingsaanvraag vanuit gesloten centrum

12.2.1 Enkel GH met EU-burgers of Belgische onderdaan

In het vervolg van onze analyse zullen wij voornamelijk verwijzen naar de gezinsleden (derdelanders) van EU-burgers of van Belgen (GH obv art. 42bis-42ter Vw.). Wij zullen niet dieper ingaan op de procedure van gezinshereniging van een derdelander die een partner of een kind heeft die/dat derdelander is en in België een verblijfstitel heeft (art. 10-12bis Vw.) Er kan in dit geval - in principe - geen aanvraag tot gezinshereniging worden ingediend vanuit België, dit moet vanuit het land van herkomst worden gedaan.

12.2.2 Verloop van de procedure

Zie PPT op [Teams](#).

Bij de bevoegde gemeente vraag je, via een bijlage 19ter, een 'verblijfskaart van een familielid van een burger van de Unie' aan. Een [bijlage 19ter](#) is een 'aanvraag voor een verblijfskaart van een familielid van een burger van de Europese Unie' (Zie alle [modellen van bijlagen](#)).

Om een bijlage 19ter te krijgen, moet je eerst je verwantschap of partnerschap met de Belg bewijzen. Voor de bijlage 19ter is het niet nodig om het bewijs van identiteit en nationaliteit te leveren.

Als je dat bewijs niet kan leveren, dan neemt de gemeente een [beslissing tot niet-inoverwegingname](#). De gemeente geeft je een bijlage 19quinquies. Je krijgt geen bijlage 19ter. Je kan alleen een niet-schorsend beroep instellen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

Na een positieve [woonstcontrole](#) schrijft de gemeente je in het vreemdelingenregister in en geeft het je een [attest van immatriculatie](#) (oranje kaart). Dat attest heeft een geldigheidsduur van 6 maanden vanaf de aanvraag (= datum op de bijlage 19ter).

Als je niet woont op het opgegeven adres, dan weigert de gemeente je aanvraag. De gemeente geeft je dan een [bijlage 20](#), zo nodig met een bevel om het grondgebied te verlaten. Het attest van immatriculatie wordt ingetrokken. Je kan tegen de beslissing tot weigering een schorsend beroep instellen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen binnen de 30 dagen.

Je moet ten laatste binnen 3 maanden na datum van de bijlage 19ter alle documenten voorleggen die bewijzen dat je voldoet aan de voorwaarden. Als je dossier volledig is binnen de termijn van 3 maanden stuurt de gemeente je dossier door naar DVZ. De DVZ beslist over je aanvraag gezinshereniging binnen 6 maanden na de datum van je aanvraag (= datum op de bijlage 19ter). Ofwel weigert de DVZ je aanvraag, ofwel erkent de DVZ je verblijfsrecht.

12.2.3 Aanvraag indienen

Zowel de rechtspraak van de RvV als de RvS toelaat om een aanvraag tot gezinshereniging **via aangetekende schrijven** in te dienen. Dit gebeurt meestal via een advocaat, maar het kan ook door een derde (bijvoorbeeld: een familielid) worden ingediend (dan is er een volmacht nodig).

Naar welke gemeente moet de aanvraag worden gestuurd ?

De meningen zijn verdeeld. Voor sommige specialisten is de **gemeente van de plaats van verblijf** bevoegd. In het geval van een persoon die in een gesloten centrum is opgesloten, is het die van het grondgebied waarop dit centrum zich bevindt. In sommige gevallen zal de directeur van het gesloten centrum een attest ondertekenen waarin hij bevestigt dat de aanvrager daar aanwezig was. Volgens andere specialisten is het de **gemeente van de verblijfplaats van het gezin**, aangezien het gezinsleven daar plaatsvindt en de effectieve verblijfplaats zich daar bevindt. De vraag werd niet eenduidig beantwoord en de aanvragen worden soms ingediend in de gemeente van de plaats van detentie en soms in die van de plaats waar het gezin woont.

Hoe moet dan het begin van de termijn van de aanvraag worden bewezen en hoe kan hij in het bezit worden gesteld van de bijlage 19ter?

De afgifte van de bijlage 19ter (en de toekenning van een voorlopig verblijfsrecht) is belangrijk voor personen in detentie omdat er vanaf die ogenblik een bescherming wordt geboden tegen verwijdering (en de persoon in principe dus in vrijheid wordt gesteld).

In sommige gemeentes duurt het verscheidene maanden alvorens ze een bijlage 19ter afgeven. Dit gebeurt des te vaker wanneer personen hun aanvraag per aangetekend schrijven of via iemand anders (een ander familielid bijvoorbeeld) hebben ingediend.

Het feit dat de termijn van 6 maanden pas ingaat op het ogenblik van de afgifte van die bijlage 19ter door de gemeente (en niet op het moment van de indiening van de aanvraag) zorgt alleen maar voor een verlenging van de termijn waarbinnen de administratie verplicht is om die aanvraag te beantwoorden.

Sommige gespecialiseerde advocaten versturen de aanvraag tot gezinshereniging per aangetekend schrijven en in sommige gevallen, met name wanneer ze te maken hebben met gemeenten die nogal terughoudend staan tegenover de afgifte van een bijlage 19ter, voegen ze er een gedeeltelijk vooraf ingevulde en door de betrokken persoon ondertekende bijlage 19ter bij. Hoewel het document niet door de gemeente is ondertekend, kan het afgiftebewijs van de aangetekende zending volgens Myria een bewijs vormen van de datum van indiening van de aanvraag wanneer de gemeente de bijlage 19ter niet onmiddellijk afgeeft. Dit is weliswaar een document dat normaal gezien door de bevoegde overheid moet worden afgegeven, maar het feit dat dit niet gebeurt, mag geen nadeel berokkenen aan de persoon die de aanvraag indient.

12.2.4 Weigering van indiening van de aanvraag

De weigering van de gemeente om de aanvraag in te dienen (=weigering van afgifte van bijlage 19ter) staat gelijk aan een beslissing tot weigering van verblijf waartegen een schorsend beroep bij de RvV kan worden ingesteld.

12.2.5 Invloed van een inreisverbod

Jarenlang heeft DVZ geweigerd om aanvragen tot gezinshereniging in aanmerking te nemen omdat er een inreisverbod was uitgevaardigd. Dit is nu veranderd onder impuls van het Hof van Justitie van de Europese Unie, dat bepaalt dat zulke aanvragen wel in aanmerking moeten worden genomen. Er moet geval per geval een beoordeling gebeuren over het bestaan van een **afhankelijkheidsrelatie** tussen de derdelander en de EU-burger en over de redenen van openbare orde voor het inreisverbod.

